

Veto

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 16, 1989-1990, NUMMER 26, MAANDAG 2 APRIL 1990

Patrick Dewael over zijn teaterdekreet

“Kultuur volgt niet steeds de wetten van de vrije markt”

Het Stuc tracht nu al zo'n vijftien jaar als alternatief cultuurcentrum authenticiteit boven publiciteit te stellen. Dat leidde vaak tot voorstellingen die weinig publiek lokten en als elitair bestempeld werden, maar die na enige tijd (inter)nationaal doorbraken. De Keersmaeker en Vandekeybus vonden in het Stuc reeds vroeg de nodige erkenning om hun experimenten voort te zetten. Het Stuc legt dan ook de nadruk op de voordelen die een samenwerking met studenten aan een vernieuwend kunstcentrum biedt. Zo zegt men wel eens dat het Klapstuk alleen in Leuven kan doorgaan. Nu minister van cultuur Patrick Dewael (PVV) de subsidies aan het Stuc wil verhogen, worden die doelstellingen opnieuw in vraag gesteld. Het Stuc denkt dat alles ongeveer hetzelfde zal blijven, maar wij hoorden Dewael spreken over het studentenpubliek als “handicap”.

Veto: In de teaterdekreten was er tot nog toe nooit plaats voor wat buiten tekstueel valt, en dan vooral de grote repertoiregezelschappen als KNS en NTG. Uw voorstel wil dat blijkbaar veranderen.

Dewael: «Er bestaat slechts een dekretele regeling uit 1975 voor het tekstteater. Mijn bedoeling was om alle podiumkunsten dekretaal te onderbouwen. Mijn eerste ontwerp omvatte niet alleen de repertoiregezelschappen, maar ook dans, muziektheater en receptieve productiecentra, of 'kunstencentra' zoals we ze nu noemen. De repertoiregezelschappen voelden zich daarmee in de verdrinking komen. Ze dachten dat ze hun beperkt budget van 500 miljoen zouden moeten delen als ze 'samengeplukt' werden. Men heeft dus gezegd dat er aparte dekreten

moeten komen, één voor teksttheater, één voor dans, één voor muziektheater en één voor de kunstencentra. De aanleiding tot die aparte dekreten was dus het budgettaire element, net alsof aparte dekreten waarborgen bieden voor budgettaire ontvangsten.»

«Voor mij zijn alle podiumkunsten gelijkwaardig. Ik vond het dus een budgettaire anomalie dat we aan de repertoiregezelschappen 514 miljoen uitgeven en maar een habbekrats aan de receptieve productiecentra (receptieve productiecentra, zoals het Stuc, brengen niet enkel voorstellingen van derden, maar ook eigen creaties - daarom zijn ze produktiecentra - kh/pdm) Dat was in 1985 maar een half en in 1986 vijf miljoen. We hebben dat bedrag nu kunnen optrekken naar negenendertig

Neem deze Veto vooral mee naar huis in de Paasvakantie. Te veel teksten, te veel foto's, te veel kruiswoord, te veel cultuur. Op één week kan je zo'n brok nooit door je keel krijgen. Verras liever je zusje met de auteur van Het Boek Alfa, deponeer een minister voor de neus van je blauwe ouders, geef een katren literatuur aan je grootjes. Maar probeer vooral niet deze Veto tussen de soep en de frieten in de Alma te lezen.

Lees liever eerst wat er overblijft, de traantjes die wij plengen over de teleurgang van het blanke ras. Stel je voor: de mens heeft twee hersenhelften, met in het linkse het verstand en in het rechtse het gevoel. Als een mens wat onevenwichtig is, en hij heeft angst genoeg om zich volledig te laten ophitsen door een sterke figuur of een idee, dan wordt zijn rechterhelft dominant. En je raadt het al: dat is niet goed voor het verstand.

Soms zou je je toch afvragen wie er schuilgaat achter al die namen in Veto. PDM, SW, SB, allemaal initialen van mensen met een gelaat, het ene al wat leuker als het andere. Neem nu SB, een schone die uw dagen oprolijkt met snijdende regels over de zoete letteren. Schrijf ons alstublieft massaal een briefje. Misschien mogen we dan haar foto publiceren, en kunnen jullie ook eens meegenieten van haar lieve neusje, haar sprekende ogen en haar ranke hals. Zoveel moois houden wij niet graag voor onszelf.

JOEPIE, de klokken zijn weer daar! En zij brengen lekkere paaseksams mee! Daarom zullen wij u drie weken lang niet met leesvoer lastigvallen. Zorg ervoor dat u na de vakantie nog in Leuven studeert, voor de vier laatste Veto's van dit jaar. (Foto Rob Stevens)

miljoen, maar dat is nog altijd onvoldoende.»

«Idem dito voor dans. Ik heb heksen-toeren moeten uithalen om het budget voor dans op te trekken tot dertien miljoen in 1990, precies omdat ik aan ondermeer Rosas voldoende subsidies wilde geven voor een autonome werking. Maar Rosas is ons *visitekaartje in het buitenland*. Als je ziet waarover zij twee jaar geleden beschikten en je vergelijkt dat met de teatergezelschappen, dan vraag je je af: wat is nu innoverend, wat is iets waar we met recht en rede fier kunnen op zijn? De budgettaire invulling moet toch een beetje korresponderen met de artistieke prestaties. Dat is de bedoeling geweest van het dekreet.»

vervolg op p.6 ▶

Kollokwium Ekstreem Rechts Een Inspiratiebron voor beleidsverantwoordelijken

In de loop van de laatste tien jaar heeft het politieke landschap in West-Europa een aanzienlijke wijziging ondergaan. De opkomst van ekstreem-rechte partijen, voornamelijk in België, Frankrijk, Duitsland en Italië, heeft velen in eerste instantie met verstomming geslagen. Het feit dat ekstreem-rechts zijn elektoraat telkens verder uitbreidde, ontlokte vaak emotionele reacties en forse uitspraken. Die reacties waren echter niet altijd gebaseerd op een voldoende inzicht in een maatschappelijk fenomeen, dat zich niet beperkt tot de enge politieke sfeer. Het blijkt onvoldoende te zijn in elektoraal-opportunistische reacties in te spelen op de problematieken die ekstreem-rechts aangrijpt. Veelal is een diepgaande wetenschappelijke analyse vereist van stromingen en gebeurtenissen, om a prioristische uitgangspunten en ongefundeerde vooroordelen te vermijden.

Een eerste aanzet daartoe was het internationale kollokwium: *Ekstreem-Rechts in West-Europese kontekst*, een initiatief van de Auschwitz-Stichting en het Vredescentrum van de stad Antwerpen, dat vorige donderdag plaatsvond in de Universitaire Instellingen Antwerpen. Sociologen, politologen, historici, psychologen en filosofen uit België, Duitsland en Frankrijk wisselden de bevindingen van hun onderzoek naar ekstreem-rechts uit.

Het multidisciplinaire en internationale karakter van het kollokwium, dat de discussie zo breed mogelijk wou optrekken - waarin men overigens ook slaagde - bracht zelf zijn beperkingen mee. Het groot aantal referaten verplichtte het publiek te kiezen tussen één van de drie werkgroepen. Werkgroep 1, onder leiding van de Gentse politoloog Gaus, werkte rond het thema *Verkiezingsociologie*. Werkgroep 2, *Ideologie*, stond onder voorzitterschap van prof Dierickx van UFSIA en UIA. Werkgroep 3, *Politologie en Psychosociologie* werd geleid door de Leuvense historicus Louis Vos. Elk van de werkgroepen bracht aan de hand van zeven à acht referaten een discussie, waarvan de neerslag dan in een plenaire zitting tot konklusies moest leiden.

Zo'n interdisciplinaire aanpak kan inderdaad tot verrijkende inzichten leiden. Willy Szafran, psychiater aan de VUB, ging in op de relatie tussen individuele psychologie en ekstreem-rechte ideologie. Szafran stelt dat de aantrekkingskracht van het fascisme op individuen niet verklaard kan worden vanuit het politieke project (verzet tegen rationalisme, liberaal en Marxistisch materialisme, oprichting van een maatschappij gebaseerd op een volkspartij en racistisch tegenover niet nationale minderheden en andere gemeenschappen). De uiteindelijke verklaring voor de fascinatie voor het fascisme vindt Szafran in haar esthetisch project, de wil om het individu om te vormen naar een ideaal beeld, het *Ideaal Ego*.

Szafran stelt dat bepaalde persoonlijkheidskenmerken bij individuen de aansluiting bij ideologieën begunstigen. Zijn studie van werken van een aantal "fascistische" auteurs zoals Céline duidt op het gevoel van inwendige verrotting en doodsangst, dat bij deze auteurs veroorzaakt wordt hun narcistische persoonlijkheidsstoornissen. Het fascistische project biedt niet een antwoord op die doodsangst. De cultus van jeugd, mannelijkheid, natuur, de aantrekkings-

vervolg op p.3 ▶

Patrick Dewael: «Je moet je afvragen: wat is innoverend? Waar kunnen we met recht en rede fier op zijn? De budgettaire invulling moet toch korresponderen met de artistieke prestaties. Dat is de bedoeling van het dekreet.»

(Foto Rob Stevens)

Racisme en onverdraagzaamheid in de EG

Het verdriet van België

Het is de Commissie van de Europese Gemeenschappen niet ontgaan dat onze samenleving de laatste jaren meer en meer af te rekenen krijgt met uitingen van onverdraagzaamheid en racisme, een fenomeen dat schijnt te kaderen in een meer algemene 'verrechtsing' van de maatschappij. In opdracht van de Commissie en in samenwerking met het Europese Parlement werd dan ook een grootscheeps opinieonderzoek uitgevoerd, dat moest peilen naar de omvang en diepgang van dit fenomeen, dat een wezenlijke bedreiging zou kunnen vormen voor de democratische instellingen. De resultaten van het onderzoek werden in november 1989 voorgesteld.

De publicatie *Eurobarometer, De publieke opinie in de Europese Gemeenschap*, biedt de resultaten van het opinieonderzoek "Racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid", een studie die bestaat uit drie hoofdstukken. Een eerste hoofdstuk peilt naar meningen over democratische waarden en fundamentele rechten van de mens. Een tweede deel van de opiniepeiling onderzoekt houdingen en meningen van de Europeanen met betrekking tot de 'andere'. Ten slotte werd er gevraagd naar opinies over het immigratiebeleid in de Europese Gemeenschap. Een greep uit de vragen die gesteld werden, en de conclusies van het onderzoek, leert ons dat de situatie in België zeker niet de meest gunstige is voor de uitbouw van een multiculturele, niet-racistische en tolerante maatschappij.

Privebezit

Een eerste aanwijzing daarvoor vinden we alvast in het eerste luik van het onderzoek. De eerste vraag peilt naar het vertrouwen dat men heeft in het democratische systeem. De Belgen skoren op die vraag opvallend laag. Samen met Duitsland en Italië is België één van de drie landen waar meer dan tien procent van de ondervraagden van oordeel is dat een diktatuur een oplossing kan bieden voor de problemen die zij ervaren in de maatschappij. Bovendien blijkt uit de studie dat Belgen minder dan gemiddeld kennis hebben van teksten over de rechten van de mens. Nochtans is één van de bevindingen van de enquête dat die kennis een rechtstreekse invloed heeft op de mate waarin men rechten als absoluut en onvervreemdbaar beschouwt. De Belgen achten dan ook elk van de opgesomde rechten van de mens, minder absoluut dan het Europese gemiddelde. In dalende volgorde gaat het om ondermeer het recht op scholing, werk, privacy, gelijkheid... onderaan bengelen de godsdienstvrijheid (voor 70% absoluut), meningsuiting (70), taal en cultuur (69), vereniging (54), en het asielrecht (46).

De Belgische bevolking laat ook het meest positieve geluid horen op de vraag of de Europese instellingen genoeg werk maken van de bescherming van de mensenrechten. Een derde van de Belgen vindt het allang goed zo, terwijl men over het algemeen heel wat sceptischer is ingesteld. Wat natuurlijk nog altijd betekent dat een meerderheid van oordeel is dat men meer aandacht moet besteden aan de mensenrechten. Wanneer men de resultaten naar sociaal-politieke variabelen gaat analyseren, blijkt dat elk van de rechten als minder absoluut wordt beschouwd, naarmate men zich rechter opstelt, behalve... het recht op privebezit.

Hinderlijk

Het tweede deel van de enquête stelt vragen naar de houding ten opzichte van de 'andere'. De andere kan daarbij staan voor mensen van een andere nationaliteit, een ander ras, een andere godsdienst, cultuur of sociale klasse. Meer dan 40% van de Belgen, Fransen en Duitsers zijn van mening dat er teveel mensen van een ander ras en van een andere nationaliteit in hun land verblijven. Die cijfers zijn duidelijk bepaald door het reële aantal migranten dat in die landen woont. Bovendien is er een aanwijsbaar verband met de mate waarin men trots is op de eigen nationaliteit (bij ons: geen Belgische, maar waar-

schijnlijk een Vlaamse reflex, sw): een duidelijke link tussen nationalisme en xenofobie. Nochtans worden die cijfers tegengesproken door de gegevens over de mate waarin men in het dagelijkse leven contact heeft met mensen van een ander ras of een andere nationaliteit. Precies met die groepen die men als teveel beschouwt, heeft men weinig of geen contact, niet in de buurt, noch onder de vrienden of op het werk. In het

KOLLOKWIUM EKSTREEM-RECHTS IN W.-EUROPA TELLING VAN AANWEZIGE FACISTEN

dagelijkse leven wordt de 'andere' meestal geassocieerd met godsdienst of cultuur, groepen die niet - of niet in die mate - als teveel worden ervaren.

Het percentage van de Europeanen dat de 'andere' ook daadwerkelijk als hinderlijk ervaart, ligt lager dan het percentage dat vindt dat er teveel anderen zijn. Gemiddeld ondervindt een tiental procent van de ondervraagden hinder van die aanwezigheid. Voor de aanwezigheid van mensen van een ander ras ligt dat op 14%. België scoort hier extreem hoog. Zowat 25% van de Belgen zou hinder ondervinden van de aanwezigheid van mensen met een andere huidskleur. In Frankrijk en Duitsland blijft men onder de grens van

de 20%. Wel schijnt bijna 20% van de Duitsers zich te storen aan de aanwezigheid van mensen van een andere sociale klasse.

Het laatste onderdeel van het onderzoek tenslotte, vraagt naar de opinies over het immigratiebeleid in de EG. Een eerste vraag wijst uit dat gemiddeld 46% van de Europeanen de aanwezigheid van immigranten een goede of tot op zekere hoogte goede zaak vindt voor de toekomst van het land. 35% vindt het een slechte of tot op zekere hoogte slechte zaak. Alweer vertoont België hier een sterk afwijkend beeld. De aanwezigheid van immigranten in de maatschappij wordt in België veel negatiever ervaren dan gemiddeld, en zelfs in meerderheid als een slechte, of tot op zekere hoogte slechte zaak omschreven. Dat uit zich ook weer in de mening die men heeft over de rechten van de immigranten. Gemiddeld vindt 30% van de Europeanen dat de rechten van immigranten

moeten worden uitgebreid, 18% is van mening dat die rechten moeten worden beperkt, 39% is van mening dat de situatie moet blijven zoals ze is, de rest heeft geen antwoord. In België en Denemarken zou één op drie ondervraagden de rechten van immigranten liever zien beperken.

Diktatuur

Tenslotte wordt een typologie van de standpunten van de Europeanen in verband met racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid opgesteld. Een eerste groep, die als progressief verdraagzaam wordt omschreven, vindt democratie altijd het beste systeem, ondervindt geen hinder van immigran-

Ekstreem Rechts

← vervolg van p.1

kracht van jonge gespierde lichamen, die bij sommigen niet vrij is van latente homoseksualiteit, biedt een compensatie voor die narcistische stoornissen.

Het referaat van de Duitse politoloog Uwe Backes, die een vergelijkende studie maakte van de Europese extreem-rechtse partijen, klonk vertrouwd in de oren. De vergelijking tussen De Republikaan, het Front National en het Vlaams Blok, met in de rand ook het Italiaanse MSI (Movimento Sociale Italiano), brengt hem ertoe een aantal stellingen te poneren.

Ten eerste zijn het niet die extremistische partijen die in hun ideologisch-programmatisch profiel rechtstreeks aanknopend met de fascistische partijen uit het interbellum, die nu verkiezings-sukessen boeken. De nieuwe extreem-rechtse partijen slagen erin zich alsnog als een democratisch alternatief geloofwaardig te maken.

Dat lukt hen door een strenge verbale discipline, een gematigd optreden en een geslaagde opsmuk van de partijprogramma's. Bovendien, en dat is de derde stelling, is het nieuwe rechtse extre-

FASCISME IN DE ALM2

REDAKTIONEEL

Xenofobie

Afgelopen weekeinde kongreseede in Frankrijk het Front National. De partij van Jean-Marie Le Pen was de eerste van de nieuwe extreem-rechtse partijen die in de recente Europese politiek een rol van betekenis gingen spelen. Waar men eerst nog hoopte dat het hier om een 'incident de parcours' ging, heeft men in de loop van het afgelopen decennium moeten constateren dat de aantrekkingskracht van het rechtse extremisme slechts is toegenomen, en dat het fenomeen zich ook in andere landen manifesteerde. In Frankrijk, Duitsland, België en Italië kan men niet meer om de vaststelling heen dat partijen die vaak ronduit neofascistisch genoemd kunnen worden een aanzienlijk deel van het kiezerspotentieel weten in te palmen. Evenmin kan men daarbij aan de vaststelling voorbij dat alle traditionele partijen aan extreem-rechts verliezen.

ten, en is voor de uitbreiding van hun rechten. Zij maken 22% van de Europese bevolking uit. In België vertegenwoordigen zij 16%.

Een tweede groep, conservatief verdraagzaam, wil in tegenstelling tot de eerste, de rechten van migranten handhaven. Verder onderscheiden zij zich niet van type 1. Tot dit type behoren 28% van de Europeanen zich, tegenover 24% van de Belgen. In totaal vormen die eerste twee 'verdraagzame typen' in Europa een meerderheid, zij het een zeer nipte. In België is die groep met 40% veel minder vertegenwoordigd dan in om het even welk Europees land.

Type 3 vindt dat de rechten van migranten moeten ingeperkt worden, maar ondervinden net als 1 en 2 geen hinder van immigranten in de samenleving. Gemiddeld 18% van de Europeanen behoort tot deze groep, tegen 21% van de Belgen. Type 4 verwerpt de gedachte dat de democratie altijd het beste systeem is. Dit kan enerzijds betekenen dat zij vinden dat een diktatuur soms positief kan zijn, anderzijds kan het erop wijzen dat men zich min of meer van het democratische stelsel uitgesloten vindt. Wat de overige vragen betreft, wijken zij niet af van het Europese gemiddelde. 18% van de Europeanen, en 16% van de Belgen kunnen tot dit type gerekend worden.

Onder het vijfde type rekent men diegenen die beweren hinder te ondervinden van de aanwezigheid van personen van een andere nationaliteit, ras of godsdienst. Verder zijn zij eerder geneigd de rechten van de vreemdelingen te beperken. Dit type, waarvan de houding ten opzichte van migranten als uitgesproken vijandig wordt beschouwd, staat voor 14% van de Europeanen. Nergens is dit type zo sterk aanwezig als in België, waar maar liefst 23% van de ondervraagden tot deze groep wordt gerekend.

Stef Wauters

eens en voorgoed af te schaffen. Over de intenties van extreem-rechts, in geval zij de macht op democratische manier zouden bereiken, maakt Backes zich duidelijk geen illusies.

Marc Swyngedouw (KUL en Erasmus Amsterdam) relateert in zijn onderzoek "Social-demografische wijken en Vlaams Blok-skoren" (een analyse van de verkiezingsuitslagen in het Antwerpse de laatste jaren) de mythe van de link tussen de aanwezigheid van migranten en het extreem-rechtse stemgedrag. Anderzijds laat zijn onderzoek toe te stellen dat er een aanwijsbaar verband bestaat tussen een situatie van kansarmoede in een wijk, en het succes van extreem-rechts. Als kansarmoede-indicatoren duidt Swyngedouw dan de slechte huisvesting aan, het aandeel van 65-plussers, van werklozen op actieve leeftijd... Daarmee ondersteunt Swyngedouw de stelling dat het electoraal succes van het Vlaams Blok zeker niet verdwijnt door een minder migrant-vriendelijke houding van de traditionele partijen.

Eén van de doelstellingen van het kollekwium was "materiaal ter beschikking te stellen van de beleidsverantwoordelijken en van het brede publiek, dat houding en actie kan inspireren". Laat het dan ook een inspiratiebron zijn.

Stef Wauters

Chomsky analyseert de VS

In Naam van de Vijfde Vrijheid

Noam Chomsky is bij ons vooral gekend als taalwetenschapper en filosoof. Buiten het academisch milieu echter worden vooral zijn politieke analyses veel gelezen. In de zomer van '86 werd hij door de Sandinisten uitgenodigd voor een bezoek aan de universiteit van Managua. In de voormiddag gaf hij kollege over taal- en kennisproblemen. 's Namiddags hield hij lezingen over de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten. Deze lezingen werden rechtstreeks uitgezonden op de Nicaraguanse staatsradio, waarna er mogelijkheid was tot discussie. Eind vorig jaar verscheen onder de titel 'Over Ideologie en Macht' een Nederlandse vertaling van deze lezingen en van een deel van de discussies bij de uitgeverij Epo. In zijn analyse werpt hij een ander licht op de geschiedenis.

In een eerste lezing heeft Chomsky het over de algemene principes van de buitenlandse politiek van de VS. Het eerste principe van deze politiek bestaat erin een internationale orde te scheppen waarin de handel van de VS kan bloeien. Een wereld van open maatschappijen, waarbij open niet zozeer staat voor het democratisch karakter van deze samenleving, dan wel voor de openheid voor winstgevendende investeringen. "Voor de Derde Wereld betekent dit alles, cru uitgedrukt, dat de eerste zorg van de Amerikaanse buitenlandse politiek bestaat uit het veilig stellen van het recht om te stelen en uit te buiten". Dit recht wat Chomsky samen onder de noemer 'Vijfde Vrijheid', waarbij hij verwijst naar de vier vrijheden die president Roosevelt formuleerde als oorlogsdoelstellingen van de Westerse bondgenoten tijdens de Tweede Wereldoorlog (vrijheid van spreken en godsdienst en vrij zijn van gebrek en vrees). De verdediging van de vijfde vrijheid was volgens Chomsky de ware doelstelling van de ontelbare regionale conflicten die de VS uitvocht of uitlokte sinds de tweede wereldoorlog: Vietnam, Korea, Cambodja, Chili, Grenada, de Filippijnen, El Salvador, Nicaragua...

Dat dit geen al te populaire doelstelling is, verklaart de tweede steunpilaar van de VS-politiek: het opbouwen van een ideologisch systeem dat het machtsvertoon van de VS moet rechtvaardigen. En dat gebeurt het best door de creatie van een maatschappij waarin de bevolking apatisch, passief en onwetend blijft. "Denk hierbij aan de gangbare betekenis van de term 'demokratie' waarbij de minderheidsdelen het 'demokratisch proces' - het politieke systeem, de media, het opvoedingssysteem - moeten domineren, wat ze ook effectief doen, en daarbij de belangen moeten dienen van wie de VS-maatschappij bezit en leidt".

Chomsky's lezingen zijn in feite één grote illustratie van deze twee basisprincipes van de VS-politiek. Hij maakt daarbij uitvoerig gebruik van bronnen die in de officiële geschiedenisboeken nauwelijks voorkomen. De expansiedrang van de VS bleek uit de *National Security Council Memorandum 68*, de officiële beleidslijn voor de buitenlandse politiek. Deze roept, in volle voorbereiding van het Koude Oorlogstijdperk, op tot een "strategie van terugrijving die de val van het Sovjetsysteem moest bespoedigen van binnenuit en het zaad van vernietiging moest kweken binnen het Sovjetsysteem zelf."

TIK-EN PRINTSHOP

Studenten hebben, voor het verwerken van skripties en tessen, meer en meer behoefte aan computers. Maar niet iedereen beschikt zomaar over een computer. Een bekend computerbedrijf wil daar wat aan doen. In samenwerking met Open Universiteit (die ook op Mac werken, ze zouden MS-DOS nu zijn) worden vanaf 9 april in de Naamsestraat 98 een aantal computers ter beschikking gesteld van studenten, aan vijftig frank per uur. Dat lijkt Een bekend computerbedrijf een betere oplossing dan het verhuren van computers. De vijftig frank per uur moeten ook aangeven dat het gebruik voor ernstige aangelegenheden bedoeld is. "De toestellen zijn duur," zegt Een bekend computerbedrijf, "ze zijn niet bedoeld voor spelletjes." Het is ook niet de bedoeling dat je je teksten op de computer moet schrijven, intikken volstaat.

In een eerste fase zal het computerbedrijf vier terminals ter beschikking stellen, van 9 tot 19.00 u. Er zal permanent iemand aanwezig zijn die de studenten kan uitleggen hoe de hele machinerie werkt. Je kunt er immers ook van een laserprinter en een skanner gebruik maken en IBM-diskettes converteren. Die eerste fase loopt tot 30 juli. Als het experiment vruchten afwerpt, zal het worden uitgebreid. Ook de unief zal voor wetenschappelijk onderzoek van de terminals gebruik maken.

De universiteit zorgt dus voor een veredelde tik-, print- en konverteershop. En het bekende computerbedrijf ontkent niet dat dit prima reclame is. (JR)

voor kommunist en vertegenwoordiger van het Rijk van het Kwad. Chomsky dekt zich echter handig in. Ten eerste geeft hij aan dat de term communisme in de 'Amerikaanse politieke theologie' een nogal verrijkte betekenis heeft. Het zijn al diegenen die aanvaarden dat de regering een directe verantwoordelijkheid heeft voor het welzijn van de bevolking, wat hun politieke opvatting verder ook moge zijn. Ten tweede gebruikt hij veelvuldig het voorbeeld van de omverwerping van de kapitalistische democratie in Guatemala in '54. De enkele sociale hervormingen waren er teveel aan voor de VS. Chomsky verbergt ook zijn afkeer voor de andere

grootmacht, de USSR (we noteren anno 86) niet. "Geen enkele Russische regering, van welke samenstelling ook, zal de controle over Oost-Europa loslaten." De opvatting leidt tot een interessante discussie met een Nicaraguaan, die niet akkoord gaat met deze identificatie van de VS en de USSR. Vier jaar later ziet de wereld er inderdaad anders uit, maar niet voor de VS-politiek.

Kommunist

Men vraagt zich soms af welke rijkdom de VS menen te vinden in de talrijke bananenrepubliekjes die ze ooit zijn binnengevalen. Daarvoor hebben ze echter de zogenaamde domino-theorie ontwikkeld. De Sandinisten in Nicaragua bewegen voor hun buurlanden dat armoede en uitbuiting geen noodzakelijk element van de politiek hoeven te zijn. Dat voorbeeld zouden wel eens aanste-

klijk kunnen werken. Het kwam er dus op aan de Nicaraguanse economie dermate te belasten dat de sociale politiek niet meer betaalbaar was. Deze strategie van de kontra-oorlog is er uiteindelijk in geslaagd om de Sandinisten van de macht te verdringen.

Demokratie

De soms zeer pakkende beschrijving van de terreur waarmee de VS in Centraal- en Zuid-Amerika te werk gingen, roept terecht vragen op over het karakter van de VS-samenleving zelf, die bij ons doorgaat voor een voorbeeldige democratie. Chomsky's laatste lezing is volledig gewijd aan de analyse van het politieke systeem in zijn vaderland. Hij geeft grif toe dat hij in een open maatschappij leeft die als het ware de tegenpol vormt van het Sovjetmodel. Maar anderzijds vormt die VS-maatschappij een type-voorbeeld van een kapitalistische democratie. Vrijheid wordt er behandeld als koopwaar. En dit is vooral duidelijk wanneer men de Vrije Pers analyseert. De belangrijkste kranten zijn in handen van de zakenwereld. Ze worden bijvoorbeeld rechtgehouden door adverteerders. Dit wordt geïllustreerd met een minutieuze analyse van de berichtgeving over Nicaragua: over de sociale hervormingen en de alfabetisatie komen we niets te weten. Ook voor de intellectuelen van zijn land heeft Chomsky niet veel lovende woorden over. Op enkele uitzonderingen na, werken ze kritiekloos mee met de bestaande macht. Opinipeilingen wijzen uit dat het vooral de gewone bevolking is die nog eens afstand neemt van het VS-beleid.

De officiële opvatting van de VS over democratie werd duidelijk eind de jaren zestig. Toen kwam een brede massabeweging op gang tegen de Vietnamoorlog. Deze periode werd de 'krisis van de democratie' genoemd. Wanneer de bevolking reële inspraak in het beleid wil, faalt de democratie. Na de lektuur van Chomsky's boek krijgen oorlogen in naam van de democratie en vrijheid wel een erg cynische betekenis en men vraagt zich terecht af: vrijheid voor wie en om wat te doen?

Bart Capéau

Noam Chomsky, *Over Ideologie en Macht*, Epo, Berchem, 1989

IAAS-sekretariaat in Leuven

Mundialisering van het Boerekot

Voor de meeste studenten zal de naam IAAS wellicht onbekend zijn. Dat is niet verwonderlijk, want IAAS houdt zich enkel met studenten Landbouw bezig. IAAS, voluit International Association of Agricultural Students, is een steeds maar groeiende internationale vereniging van landbouwstudenten. IAAS heeft leden in meer dan dertig landen, voornamelijk nog in Afrika en Europa. De vereniging werd in 1957 opgericht. Ze heeft als doel 'landbouwstudenten uit de hele wereld dicht bij elkaar te brengen'. De organisatie spoort de aangesloten landen aan om ideeën over landbouweducatie uit te wisselen. Ze tracht haar leden bewust te maken van de nog steeds maar toenemende landbouwproblematiek.

Bovenal organiseert IAAS kolloquia, workshops, seminars, voordrachten en internationale congressen. Veruit het meest interessante voor de individuele landbouwstudent is het 'Student Exchange Programme'. Dit uitwisselingsprogramma geeft studenten de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode van het jaar in het buitenland te gaan werken. Met helpt dan eerder praktisch mee (op een boerderij) of eerder wetenschappelijk (in een onderzoeksinstituut). IAAS werkt bovendien nauw samen met verschillende geledingen van de Verenigde Naties: FAO (de Wereldvoedselorganisatie), Unesco (cultuur en vorming) en UNEP (de 'opvoedkundige' geleding).

Drijfmeest

In België zijn er vier IAAS-komites: in Geel, Gent, Gembloux en Leuven. Het IAAS-komitee van Leuven staat niet volledig zelfstandig: het is gewoon een

werkgroep binnen de Landbouwkring (LBK). Die nauwe band met de kring heeft het geweldige voordeel dat de studenten vrij gemakkelijk bereikt kunnen worden door hun eigen organisatie. Leuven is dan ook één van de activerende IAAS-komites. Dit jaar was IAAS-Leuven reeds een behoorlijk bezige werkgroep. Zo was er een voordracht over milieufilosofie, een debat over het al dan niet samengaan van milieu en economische belangen, en volgt er nog een seminarie over de drijfmestproblematiek.

Wegens de intensifiëring van haar activiteiten, betere mogelijkheden tot het verkrijgen van steun, de nabijheid van Brussel als Europese hoofdstad en de unieke Belgische wetgeving voor internationale verenigingen, werd besloten in Leuven het internationaal sekretariaat te vestigen. Voorheen was dat in Uppsala (Zweden) gelegen. Verder werd ook niet vergeten dat Leuven een typische stu-

dentenstad is met vrij goede faciliteiten. Rector Dillemans mag tevreden zijn, want een overweging die ook heeft meegespeeld bij IAAS was 'de goede reputatie van de universiteit in het buitenland'.

Na lang zoeken werd er een ruimte gevonden aan de Landbouwfakulteit (gemeenzaam 'Boerekot'). Waarschijnlijk zullen de meeste mensen hiernaar echter nog een hele tijd moeten zoeken. IAAS is immers gelegen in ongeveer het kleinste lokaaltje van de KU Leuven maar heeft wel het 'voordeel' dat de fakulteit vlakbij gelegen is. Het is de bedoeling dat op dit sekretariaat studenten uit de verschillende aangesloten landen zullen werken. Tijdens hun verblijf in Leuven hoeven ze zich niet te vervelen: ze kunnen deelnemen aan een éénjarige studieprogramma aan de landbouwfakulteit. Het bestaan hiervan is nog een extra troef voor Leuven.

De officiële opening zal doorgaan nu donderdag in het kasteel van Arenberg gevolgd door een wetenschappelijke voordracht en een receptie achteraf. De voordracht zal handelen over de mundialisering van de landbouw. In de wereld van nu, zijn internationale contacten en relaties meer dan ooit van belang voor handel, coöperatie, onderwijs, enz. Ook is dit het geval voor de landbouwsector. Een overzicht hiervan en hoe het ontstaan is en in elkaar steekt, zal door prof. Tollens van het Centrum voor Landbouweconomisch Onderzoek in de Ontwikkelingslanduit teenzet worden. Voor droge kelen en chronische dorstlijders (*Tuur!*) is er achteraf een receptie.

Kurt Sannen

Donderdag 5 april, 20u00: openingsplechtigheid, daarna voordracht door prof. Tollens gevolgd door een receptie, in de salons van het kasteel van Arenberg.

«vervolg van p.1

Veto: Maar wat doe je dan met bijvoorbeeld een teatergroep als Leporello? Die doet een voorstel voor subsidies, maar hoort noch bij het tekstteater, noch bij het muziekteater.

Dewael: «Naar de toekomst toe sluit ik niets uit. Het feit is dat men over een ruimere basis zal beschikken om meer erkenning mogelijk te maken. Maar dat wil niet zeggen dat wat nu vandaag allemaal niet kan, in de toekomst wel zal kunnen. Of dat we zouden kunnen behouden wat we nu allemaal hebben. Als we dan de optelsom maken, komen we er budgettair niet.»

Stuc

Veto: U heeft onlangs gesproken over een subsidie van 240 miljoen voor de receptieve productiecentra. Komen die er?

Dewael: «Dat weet ik dus niet. Ik moet dat nog voorstellen aan de ekskutieve. Ik zal daar ook zeggen dat het geen goede zaak is om dekreten aan de Vlaamse raad voor te stellen zonder dat men er de nodige budgetten voor heeft. Dat wil dus concreet zeggen dat de ekskutieve voor de receptieve productiecentra moet zorgen voor zo'n 200 à 250 miljoen.»

«In mijn nieuwe voorstel zal het geheel onder de naam kunstencentra doorgaan. Er zijn er een drietal die er wat bovenuit steken, omdat hun nu bestaande werking meer middelen vereist: de Singel, het Kaaiteater en de Vooruit. De initiële bedoeling was te zeggen dat er in Vlaanderen vijf receptieve productiecentra zijn en een drietal kunstencentra. Nu laten we alles doorgaan voor kunstencentra. Een gewoon productiecentrum moet kunnen beschikken over zo'n twintig miljoen, maar de Singel, gelet op zijn functies, moet een minimumtoelage hebben van zo'n vijftig miljoen.»

«De 250 miljoen zijn er nu niet, en ik zou dus niet in mijn begroting daarop het aksept willen leggen. Daarentegen ben ik niet zozeer geneigd om het tekstteater nog subsidie verhogingen te geven. Daar moet de huidige 514 miljoen eerder herschikt en gereorganiseerd worden. De globale omzetting van het tekstteater is bijna één miljard frank. Ik vind dat de anderen aan bod moeten komen.»

Veto: De bedoeling van die receptieve productiecentra is jonge kunstenaars aan bod te laten komen en te steunen. Het Stuc zegt voor hun omkadering zo'n vijftien miljoen nodig te hebben. Als ze twintig miljoen krijgen blijft daarvan nog maar weinig over voor nieuwe initiatieven.

Dewael: «Wat verwachten wij van de receptieve productiecentra? We hebben vastgesteld dat die centra zich, los van het theaterdekreet, op een praktische manier ontwikkeld hebben. De grote vernieuwing is daar gegroeid, en niet in de dekreten. Ik zie niet goed in dat het Stuc dat met die enveloppe niet zou kunnen. De subsidiëring is maar één element in het globale werkingsbudget, er zijn ook nog eigen ontvangsten. Men mag ook niet blind zijn voor de historisch gegroeide werking van bijvoorbeeld de Singel, die inherent is aan het feit dat men zich in een grootstad bevindt. Hoe dan ook, het moet mogelijk zijn voor receptieve productiecentra, die ook eigen ontvangsten creëren, om met 15 à 20 miljoen te werken.»

Veto: U legt de nadruk op eigen inkomsten. Nu heeft het Stuc zich kunnen ontwikkelen uit de studentenbeweging. Daarom werken ze ook samen met kringen, stellen ze infrastructuur ter beschikking aan studenten, hebben ze democratische prijzen, waardoor hun inkomsten lager zijn dan elders.

Dewael: «Die twintig miljoen zijn geen vast cijfer, maar eerder richtinggevend. Het is belangrijk dat zo'n cijfer er is, alleen al om mijn collega's te laten weten dat het niet voldoende is een dekreet te stemmen over kunstencentra, in de illusie dat men in het bestaande budget daarvoor voldoende middelen heeft. Ik wil rekening houden - wees maar gerust - met de eigen specificiteit van elk gezelschap. In mijn systeem gaan we naar een vierjaarlijkse betoelaging. Om de vier jaar stellen we een aantal vragen.

«Wat zijn uw specifieke handicaps, zit je inderdaad ingebakken in een studentenpubliek?» (Foto Rob Stevens)

Vervolg

Interview Patrick Dewael

Wat wil je allemaal doen, en wat zal dat kosten? Wat zijn uw specifieke handicaps, zit je inderdaad ingebakken in een studentenpubliek? Ben je dan verplicht om bepaalde gereduceerde prijzen te hanteren? Dan zijn dat specifieke handicaps op basis waarvan we een grotere, of een ietwat grotere, enveloppe kunnen rechtvaardigen. Denk dus niet dat ik dat cijfer gebetonneerd vastleg: nu is het zoveel en niet meer. Momenteel kan men juist onvoldoende rekening houden met de specifieke handicaps.»

«Het kan ook rapper dan vier jaar gedaan zijn. We voorzien zelfs in bepaalde gevallen dat als de enveloppe niet gebruikt wordt zoals in het vooropgestelde beleidsplan aangegeven was er zelfs na twee of drie jaar een einde kan gesteld worden. Het streven naar zekerheid is in mijn ogen niet het belangrijkste.»

Veto: Toch is het zo dat experimentele centra niet erg commercieel werken.

Dewael: «Ik denk dat men dat allemaal wat veel in konflikt ziet. Ik verwacht

dat iedereen werkt naar godsvrucht en vermogen: iedereen tracht naar eigen mogelijkheden en doelstellingen door een goed management zoveel mogelijk eigen inkomsten te realiseren. Wie tegen mij zegt dat hij met moeilijke kunst werkt en daarom geen inkomsten kan realiseren, doet de waarheid geweld aan. Zelfs voor de experimentele kunst is het zo dat, als men het goed managed door het goed bij de sponsors aan te kaarten, men de eigen inkomsten kan opvoeren.»

Darwin

Veto: De kunstencentra zouden vooral een doorstromingsfunctie hebben. Het tweede dekreetontwerp stelt echter dat de kunstenaars na drie projecten moeten afvloeien. Wat doe je met de mensen die daarna op straat staan?

Dewael: «Als ze goed zijn, dan maken ze hun weg. Ze vinden een ander gezelschap of een ander kunstencentrum, ze gaan een eigen gezelschap

oprichten of ze gaan samenwerken. Mij is dat allemaal om het even, maar ze moeten zelf hun weg maken. Als ze onderwijs genoten hebben en de kans gekregen hebben hun talent te ontwikkelen, en het blijkt dat ze niet over de nodige talenten beschikken, dan vind ik niet dat de centra of de overheid daarvoor een soort van sociale zekerheid moeten uitvinden. De sociale zekerheid die uitgaat van het huidige dekreet, werkt dodend naar de artistieke kwaliteit. Ik vind dus niet dat wij als blijvende reddingsboei kunnen fungeren voor wie door de mazen van het net valt.»

Veto: In de kunstencentra krijgen dus ook experimentele kunstenaars korte tijd de kans om hun talent te tonen, terwijl u met Vlaanderen Leest op een nivellering van de kunst mikt.

Dewael: «Nee, dat is niet juist. Ik heb altijd gezegd dat experiment ontzettend belangrijk is. Je moet kunst en cultuur zo open en toegankelijk mogelijk maken. Teveel mensen ervaren het als elitair. Een cultuurbeleid moet er dus altijd op

gericht zijn om een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Met Vlaanderen Leest had ik het altijd over vraag en aanbod. Wie vraagt cultuur? Wie is bereid om aan cultuur te participeren? Het aanbod moet veelzijdig zijn, en ik denk dat het soms zonder veel overheidsteun kan.»

«Het experiment, het aanmoedigen van de hedendaagse kunst, is anderszins wel iets wat met overheidsbeleid kan aangemoedigd worden. Men heeft het nu eenmaal moeilijk met hedendaagse kunst, maar dat wil niet zeggen dat die niet belangrijk is. Je moet met middelen van nu kunst van nu stimuleren. Indien niet, dan riskeert mijn opvolger binnen vijftig jaar misschien geen verleden mee te hebben. Je moet door een stimulans van actuele kunst zorgen voor de verbreding daarvan. De selectie volgt wel later. Anno negentig zullen wij een aantal projecten gaan steunen waarvan binnen dertig jaar blijkt dat ze niemand hebben kunnen bekoren. Ook het omgekeerde telt: als vandaag het grote publiek hedendaagse muziek afwijst, mag dat de overheid niet afschrikken om die toch te subsidiëren.»

Veto: De Leuvense professor Paul De Grauwe heeft lang met de idee geschermd dat een kunstenaar zoveel publiek moet bereiken dat hij zelfbedruipend kan zijn. Wat denkt u daarvan?

Dewael: «Dat is principieel een mooi streefdoel. Ik vind dus ook dat bij de subsidiëring van theaters de eigen inkomsten een belangrijk element in het dossier zijn. Met goed management kan men een belangrijk pakket private middelen, ticketverkoop en sponsoring stimuleren. Je moet dat aanmoedigen, maar zelfs met dertig procent eigen ontvangsten is bijvoorbeeld De Munt niet zelfbedruipend. Ik zeg altijd tegen De Grauwe dat ik achter zoveel mogelijk eigen ontvangsten sta, maar dat met dat principe een kunstvorm als opera, niet meer kan gebracht worden. Dat kan een keuze zijn, maar het is mijn keuze niet. Ik vind dat de eigen ontvangsten maximaal moeten zijn en dat de overheid die plicht heeft het verschil aan te passen. Er is dus een correctie van de markt noodzakelijk. Ik ben perfect met De Grauwe akkoord over alles wat economie aangaat, maar kunst en cultuur zijn geen economie. Een kunstensektor kan niet alleen maar geldigen volgens de principes van vraag en aanbod.»

Veto: U maakt de vergelijking met bedrijven, maar toch zegt u in uw tweede ontwerp dat een meerderheid van het artistiek personeel aan niet meer dan drie producties mag deelgenomen hebben. Dat betekent dat ze daarna kunnen afvloeien. Hoe krijg je dan nog een professionele begeleiding van jonge artiesten?

Dewael: «Dit was ondermeer een element van discussie in de werkgroep. Wij hebben het in een bepaalde richting getracht, maar nog niet iedereen is er mee eens. Dat alleen doet mij veronderstellen dat er in de ekskutieve nog zal worden over gediskussieerd. Meer kan ik daar nu niet over zeggen.»

Veto: De kunstencentra hebben ook gereageerd op het artikel in het tweede dekreetontwerp, dat zegt dat de centra zelf eigenaar moeten zijn van hun gebouwen om subsidies voor verbouwingskosten te krijgen.

Dewael: «Voor de infrastructuur zou er een oplossing kunnen komen waar iedereen zich mee kan verzoenen. Een eerste norm was dat men moest eigenaar zijn van het gebouw, maar dat was dus niet voor iedereen haalbaar. Nu denk ik dat men andere waarborgen moet vragen om toelagen te krijgen van 60 procent voor infrastructuur aanpassingen. Men moet een zo lang mogelijke huurovereenkomst hebben.»

Veto: Veronderstelt dat de KUL voor een bepaalde periode een gebouw aan het Stuc afstaat.

Dewael: «Voilà, dat zou een goed voorbeeld zijn. Als het Stuc een overeenkomst met de KUL kan voorleggen, waarin staat dat ze een gebouw hebben voor pakweg twintig jaar, dan is dat ook voor mij al voldoende om een bepaalde infrastructuur tussenkomst te doen.»

Paul Demets
Koen Hendrickx

CENTEN VOOR SCHRIJVERS

Vorig jaar dienden kritikus Hans Vandevorde (uit de subsidieboek gevallen), dichter Erik Spinoy (ook al in het water) en dichter Dirk Van Bastelaere (goed voor 75.000 frank) een voorstel in bij kultuurminister Dewael om het subsidiebeleid voor literatuur te wijzigen. Hun voorstel was gebaseerd op het Nederlandse voorbeeld, waarbij subsidies aan auteurs worden toegekend, rekening houdend met hun basisinkomen. Op die manier vermijdt je kumulatie, en gaan de subsidies in eerste instantie naar degenen die ze werkelijk nodig hebben om zich een tijdlang met volle energie aan een meesterwerk te zetten. Aangezien er in Vlaanderen zo weinig meesterwerken verschijnen, mocht er wel iets veranderen aan het beleid, vonden de auteurs van het voorstel. Zij stuurden een petitie naar alle Vlaamse auteurs, in de hoop dat deze het voorstel zouden

steunen. Dat viel echter tegen: er waren heel wat auteurs die de petitie doodgewoon links lieten liggen. Toch onderkende de meerderheid de petitie, iets wat Dewael ontkende. Volgens hem was ongeveer de helft niet akkoord met het voorstel. Veto sprak even met de cultuurminister over zijn letterbeleid.

Veto: Het subsidiesysteem zoals het nu in de letteren aangewend wordt, heeft het karakter van een prijs: je wordt met een subsidie beloofd omdat je een goed boek of een goede bundel geschreven hebt.

Dewael: «De bedoeling is niet een prijs toe te kennen, maar het optrekken van bedragen van de beurzen die momenteel teveel versnipperd toegekend worden. Een heel aantal auteurs krijgt 75.000 frank, vaak zelfs zonder er echt om gevraagd te hebben. Het

opzet is dat we de beurzen optrekken tot 400.000 frank, zodanig dat de auteur zich gedurende een aantal maanden uitsluitend met zijn werk kan bezighouden. De bedoeling is meer geld aan minder auteurs toe te geven.»

Veto: Dat systeem houdt dus geen rekening met het basisinkomen van de auteur?

Dewael: «Er zou inderdaad in zekere mate rekening moeten gehouden worden met de inkomsten van een auteur uit andere activiteiten, maar dat blijft toch wat delikaat. We eisen alleszins dat de auteur een kontrakt voorlegt, dat met andere woorden die investering van de overheid en de literaire activiteit leidt tot produktiviteit waar ook het publiek iets aan heeft.»

Veto: Als je een extrapolatie toepast op het bevolkingsaantal in Vlaanderen en Nederland, zou het totaal subsidiebedrag voor Vlaanderen 27 miljoen moeten bedragen om gelijkwaardig te zijn met Nederland.

Dewael: «Dat is niet helemaal juist. Vlaanderen heeft ongeveer 60 miljoen aan subsidies voor de letteren. Er zijn namelijk naast de beurzen ook additionele honoraria die loyaler zijn dan in Nederland, de subsidies voor lezingen en een deel van de opbrengst van de boekenverkoop die naar de auteurs gaat. Ik durf bovendien zeggen dat ik het subsidiebedrag voor de letteren verduubeld heb. Bovendien: Nederland is Vlaanderen niet, en omgekeerd. Men ziet altijd de nadelen van ons systeem, maar niet de fouten van andere systemen. Cijfers vertellen niet alles.» (PDM)

VETO DER LETTEREN

Geef toe, het literaire wereldje in Vlaanderen is nogal klein. De groep van Marcel Janssens concentreert zich rond Diet-sche Warande en Belfort (DWB), terwijl Herman De Coninck andere wegen zoekt met zijn Nieuw Wereld Tijdschrift (NWT). Voor debutanten - échte debutanten - is bij dit kultureel establishment echter weinig plaats.

Veto heeft al jaren de naam van een vinnig, niet-konformistisch en enigszins eigenwijs blad. We willen dat ook graag zo houden. Daarom maken wij deze week onze pagina's vrij voor jonge schrijvers: mensen die op dit moment waarschijnlijk niet in DWB of NWT terecht kunnen, maar die wij een kans willen geven om te worden gepubliceerd.

Wij hebben niet zelf een criterium van talent of kwaliteit willen poneren, maar kozen de zes bekroonde inzendingen van Germania's Literaire Wedstrijd. De selectie gebeurde door een jury van zes 'deskundigen': Hugo Brems, Joris Vlasselaers, Patricia De Martelaere, Stefan Hertmans en twee studenten. Germania's Literaire Wedstrijd richt zich

immers expliciet naar *alle* studenten van de KU Leuven (inklus Kulak) en Ufsal, UIA en Ufsia. Dit jaar bleef het echter grotendeels een inside-bedoening: vier van de zes winnaars studeren Germaanse Filologie, de andere twee Kunst en Kultuurbeleid of Wijsbegeerte. Hopelijk helpt deze katern dan ook om de literaire wedstrijd open te trekken naar alle studenten.

Wij publiceren daarom graag een ruime selectie uit de zes winnende inzendingen. In de categorie 'kort-verhaal' zijn dat Jan Enkels (eerste prijs), Tony Proost (tweede prijs) en Patrick Peeters (derde prijs), in de categorie 'poëzie' Paul Bogaert (eerste prijs), Paul Demets (tweede prijs) en Karin De Boer (derde prijs). (WP)

Adèle (11 februari 1917)

Waar ik je vind, is het licht aan mij verloren. Heftig émail, het brood niet aangesproken. In de tuin zoekt de schommel naar houvast. Hoe ken ik je dan iemand die bestaat, helder als een straat met duiven, je stap,

muziek een rei met de maat van niets. Hoog vandaag, het moet. Je glanspak is licht van leden, waar ik je vind ben je al voorbij. Sneeuw heeft het allemaal

voorzien: dat ik er niet meer uitkom anders dan je denkbaar wordt. Het pad waait dicht, de ruit haalt bloemen erbij. En dat ik armen tekort zal komen, ik trek het me aan, behalve om mij.

Wasdag

Om wat herfst steevast in de wind slaat haal je de lakens binnen. We leven op een andere schaal dan wat niet door wil wegen. In de tuin raakt het seizoen stilaan buitengaats, het heeft onze wereld

van de kaart gebracht. Straks ga je aan de slag: ik mag toezien hoe rimpels worden gladgemaakt, de kast handhaaft orde en plaats. Aan wat plooibaar is

tillen wij het zwaarst. Dekens zijn stugger dan je dacht. Zo overweeg je wat je mij terug zou geven, of ik leegte bergen kan. Er moeten nog woorden bij als zij en einde, en dat ik om plaatsgebrek er draden tussen span.

De wet van Spengler

Hij

Geen man als hij zo ervaren in bezorgen. Hij staat wat stijf in zijn portret. Geen die hem ontsloeg een ander dan zichzelf te zijn; zijn das is strak, zijn stofjas plicht met weezin in een pak. Niets

hoef je te vragen; hij is besloten. Nachten werken verder aan zijn testament. Het antwoord laat zich raden: dat zelfs een in memoriam dient gepost, de last van zwartwerk

blijft. Klokslag twaalf, de pen gaat neer als het land in Oswalds boek. Hoeveel glimlach een foto kost, thuis leefden ze ernaar. Dit is een ander einde. Een eeuw moe zijn is niet moeilijk: hij doet het hier al veertig jaar.

Fiesole

Op de helling strijkt wind azuur de hoogte in. Het zand oefent afstand met de cipressen. Hier is heimwee een hond in een steegje, het wasgoed met vliegen tussenin. Tijd is steeds op reis. Hoe het dal daar

zo rustig bij blijft, de dood vertrouwd décor, hoe die rust zich verderslingert, asfalt in lussen. En dat dan je hand in één trek de ruimte schept, helder als papier.

Dat zij hem pakt en streelt en leest als een ansichtkaart, zo beeld je je in, is een gedicht. Liefde is altijd daar, vandaag. Gisteren is waar je nooit aankomt, een stad die je kent van de kaart.

□ Paul Demets

Opgelet!

De maan is daar. En wij lachen maar als in het eerste speelkwartier met sjaal en wanten in de winter. En wij die spelen denken onder valse vlag te varen.

De maan is daar. Zoals verwacht. Niks dat ons stoort, geen bal, geen tikker, geen bel. Wij hinkelen zo lichtgeladen. Zijn we vol van onszelf als een knikker, als een schip van belang in de nacht.

De maan is daar. En wij lachen gelaten, ontspannen ons zelf, zijn zo, zijn gerust. Het waait wel. Omdat het trager waait zijn we ons van geen gevaar bewust, van geen storm, van geen piraten.

Er is niks nieuws onder de zon. Zelden dekt de vlag de lading toe. Maar het gaat wel, het draait van geen kanten.

(Dit afgerond geheel.)

Taartjes van zand

Schrijf je mij, ken ik mijn eigen schrift, wil ik zoiets nog drinken als vergift.

Want ik wil slapen als een steen alleen gezonken en vergeten in een bron. Zo diep en warm en ingebed, ik die dan geen teken geef, mij wentel in van verlegenheid een deken. Dat ik zo zwijgen kon en stranden slapen soms vergeven voor altijd.

Wie slikt zo'n dingen?

Lees je mij, ben ik een open boek, gaat dit er in als zoete koek.

Maar de kruimels in mijn bed.

Daarbuiten

En het moet stil zijn nu. Het donkert al gelijk het hoort. Niemand komt hier nog aan het woord. Aan boord. Het licht

gaat uit. Dit schip van wol. We zijn van wal verstoeken. Voor de gang van zaken slaan wij blijkbaar op de vlucht.

Na het vertelde geen vernis. Dat we dan wel kunnen zwijgen met onze ogen dicht. (Wat zijn fabeltjes? Dit einde dat geen einde is.)

Schapen. Dekens. Geen aantal is hier van belang want het parfum van de vertelsels hangt nog binnen en wat met de geluiden, de monsters in de gang?

's Nachts zijn we bang om te verzinnen. Om wat ruist en ritselt te verhalen. Wat hangt er in de lucht?

Er is de zee. Er zijn de golven. Om te verdwalen. Het bos en de wolven.

's Nachts

Zeg me dat het tijd is, zeg me dat ik moe ben, geen niet toe aan verzet, geef me een washand, de beer die ik ken, wijs me mijn bed, dek me toe,

ruik naar zeep, vertel mij hoe prinsessen slapen als bij wonder en verdwijn maar, ga niet te ver, stop mij onder, dek me toe,

laat mij alleen dan, strooi in mijn ogen geen zand, breng geen lied ten gehore, verzoen mij maar niet met de nacht, doe wat ik doe, dek me toe.

Tot slot

Ik denk dikwijls van mijn handen dat ik ze met mijn adem warmen moet als ik de kou bestrijd met dikke kleren. Om mijn tong, mijn vingertoppen inkt.

En ik weet wel dat ik 's nachts de ramen sluit om de koude af te weren. Ik eet me op, een kruimelkoek, ga met truwelen om en metsel.

Ik eet me op, een appelsien. Achter de deur sta ik verdoeken in een kamerjas. Wie zegt dat ik er was? Al wie niet weg is, je gezien.

□ Paul Bogaert

'Nu et Cru' van Louis Ziegler

Plaag eens een zwierig meisje

Wie 's morgens moeizaam wakker wordt, weet het wel: het lijkt alsof je eerst al je ledematen bijeen moet zamelen vooraleer je de kracht vindt om je bed uit te komen. Er zijn bovendien altijd mensen die het leuk vinden om je wakker te kietelen of te kneden. Louis Ziegler zou dat "een onderzoek naar het lichaam" noemen. Over zijn creatie die vorige donderdag en vrijdag te zien was in de Vlamingenstraat, zegt hij: "Het oog is strak gericht op de ruwheid van een spier, een been, een zenuw, het humeur. Wat van het getoonde lichaam of de blik die men erop richt, is het meest naakt?" Danseres Pascale Gigon, Claude Saurin en Bert Van Gorp geven daar in een aanstekelijke voorstelling een genuanceerd antwoord op.

Antonin Artaud schreef het: "Het is door het vlees / het enzame vlees / dat men uitdrukt / wat men niet weet". Het lichaam bestaat in eerste instantie uit fysieke materie: spieren, beenderen, huid en haar. Louis Ziegler wil dat in 'Nu et Cru' laten zien, en ook hoe die materie, 'die machine' zoals Descartes al zei, een instrument wordt van emoties. Het is overigens niet de eerste keer dat deze Franse choreograaf het mes zet in de konventies van de dans. Hij laat zich daarbij vooral inspireren door de ideeën die hij opdeed bij Alwin Nikolais van het

CNDC (Centre National de Danse Contemporaine). Zoals bij zoveel Franse choreografen werd daar de basis gelegd voor zijn visie op dans. Bij Ziegler vinden we de ideeën van Nikolais terug, vooral het uitgangspunt dat het contact tussen de scheppende kunstenaar en zijn omgeving voortdurend evolueert, en dat elke beweging dit contact modificeert. Zijn eerste danssolo 'L'esprit de finesse et l'esprit de géométrie' is daar een illustratie van. Ziegler is een choreograaf geworden met een soort kinderlijke verwondering voor de principes van de beweging.

Feestzaal

Denk maar niet dat Ziegler daarom uit een geleerd vaatje tapt: enkele jaren geleden richtte hij in Bouxwiller, een plattelandsdorp in de buurt van Straatsburg, een teaterje op dat bij elke voorstelling bijna uit zijn voegen barst. "Door het belang van de televisie heeft de functie van het teater zich verlegd", vindt Ziegler. Voor hem is het niet langer een plaats van debat, maar een soort feestzaal. Ziegler wil stukken maken waarin nagedacht wordt, maar daarom hoeft het publiek zich niet te vervelen. In zijn voorstelling 'Un petit bougé', een soort ironische hommage aan Nikolais, werkte hij zelfs met komediespelers zonder dansopleiding. Ziegler durft risico's nemen, en dat betekent wat in het kader van postmoderne dans.

Ook 'Nu et Cru' is zeker niet zwaar op

DUISTERNIS - *Het Stuc pakt deze week uit met de (ondertussen jaarlijks geworden) reeks Russische films. Het gaat om drie films, een van Andrej Tarkovski, twee van Aleksandr Sokourov. Over Tarkovski, die tot de grote cineasten van de laatste decennia behoort, werd afgelopen weekend overigens een seminarie gegeven. Tarkovski beschouwde zijn films als beeldende kunst. Hij schuwde het religieuze en spirituele niet. In 'De Spiegel' ligt een man ziek te bed. Hij herontdekt zijn leven door middel van opgeroepen jeugdherinneringen. Hij komt tot het besef van de complexiteit van het leven, dat een 'kluwen van relaties' is. Sokourov is (voor ons) een nieuwe ster. Dankzij de glasnost komen zijn films nu ook hier uit. Net als de Russische literatuur wil hij vooral de vertolker van angst zijn. 'Dagen van duisternis' is zijn derde langspeelfilm. Aan de hand van de kinderarts Dima schetst hij de problemen waarmee de huidige Sovjetunie (de film is van 1988) te maken heeft. De film is een visualisering van de kollektieve 'state of mind' van een land dat zich in alle mogelijke krisissen bevindt. Voor uur en plaats raadplege men onze onvolprezen agenda.*

de hand. Drie acteurs bekijken mekaar, tasten en verwonderen zich over elkaars lichaam. De meisjes in hun zwierige rokjes veinzen onschuld en kraaien van plezier als ze hun neefje kunnen plagen. Maar ook hij heeft een grimmig lachje op de lippen: om beurt speelt er een toeschouwer, kwelgeest of slachtoffer van de plagerijen. Zo gaat dat de hele tijd, en je hebt er als toeschouwer echt plezier in. Maar dit is meer dan zomaar een voorstelling vol streken, die je doen denken aan je kindertijd (vliegtuig spelen, achter de meisjes aanhollen om ze te kietelen), of een pastiche van traditionele dansbewegingen.

Fruiniken

Eigenlijk word je je bijna pijnlijk bewust van de dualiteit van lichaam en ziel, omdat deze voorstelling in al haar eenvoud de complexe ervaring van het voortdurend overschrijden van grenzen laat zien. Ziegler ontmytologiseert het lichaam, maar belaaft het tegelijk weer

met mysterie, vooral omdat het lichaam niet louter organisch wordt gezien. Op die manier is het ook geen echte dansvoorstelling, maar eerder een kijkje in het instrumentarium van de danser. Dat komt ook tot uiting in de encenering: we zien een blank speelvlak, met stoelen langs de kant. Typisch zo een zaaltje in een kleine school waar ze turnen, toneel spelen, films vertonen of een schrijver uitnodigen, denk je, maar er wordt je ook hier niets opgedrongen. Dit is een voorstelling die aan de toeschouwer ademruimte geeft.

Er is maar één probleem: als je Pascale Gigon, Claude Sorin en, de van 'Mr. en Mrs. Martin' bekende, Bert Van Gorp met zoveel genot bezig ziet, krijg je onweerstaanbaar zin om aan de toeschouwers naast je te beginnen fruiniken. Het vlees is zwak, luidt de uitdrukking. Wie deze voorstelling ziet, weet het wel. 'Nu et Cru' was een hoogtepunt in de Stucprogrammatie dit jaar.

Paul Demets

Wat hebben studenten, professoren en assistenten met elkaar gemeen ?

Ze kunnen allemaal in het Apple Education Center terecht om hun Macintosh aan een fikse korting te kopen.

Het Education Center is een hard- en softwarehuis dat de onderwijs- en onderzoeksweld van Macintosh-apparatuur, programmatuur, informatie, opleiding en ondersteuning wil voorzien. En dat aan erg vriendelijke prijzen.

Spring es binnen :
Apple Education Center Leuven
Naamsesteenweg 9
3045 Blanden
Tel : 290.390

De Pauw over Comblez

"Een man die verliefd is, dat is een ramp"

Josse de Pauw, de robuuste man die optreedt in films als 'Sailors don't cry' en 'Crazy love', is als akteur op een scène en als schrijver zeker even interessant. Na zijn teaterproject 'Usurpation', samen met Mieke Verdin, en zijn interventies in de slapsticks van Jan Decorte, maakte hij, samen met Peter van Kraaij, de succesvolle monoloog 'Ward Comblez. He do the life in different voices'. Met een ietwat herwerkte versie ervan is hij binnenkort te gast in het Stuc. Josse de Pauw vertelt niet alleen meesterlijk op de scène, ook in een eenvoudig gesprek hang je aan zijn lippen. Een verslag.

Veto: In 'Ward Comblez' werk je heel nauw samen met Peter van Kraaij. Tekst schrijven, regie, niets lijkt echt afgebakend. Hoe is die samenwerking met Van Kraaij tot stand gekomen?

De Pauw: «Heel onze samenwerking loopt inderdaad konstant door elkaar. Een aantal jaren geleden zijn we samen een scenario beginnen schrijven. Volgend jaar zullen we ook samen filmen. Op het ogenblik schrijven we samen een nieuw teaterstuk. Ik heb altijd op zo iemand gehoopt. Zo botste ik lang geleden op Pat van Hemelrijk en Dirk Pauwels en we zijn met Radeis begonnen. Met Van Kraaij was het de tweede keer dat we zo iets overkwam. Je kan niet naar iemand gaan zoeken; plots loop je iemand tegen het lijf met heel wat capaciteiten waar je naar opkijkt. Het is formidabel hoe wij elkaar nooit voor de voeten lopen. We gaan al jaren samen naar de film en we voelen vaak dezelfde dingen. En dat wordt dan een serieus verbond, zoets als een bloedbroederschap, heel geestig. Het heeft iets van vroeger, toen je kampen bouwde met je kameraden. Die sfeer, maar zonder daarin te verdwijnen. Het leven is wel iets anders dan dat. Goed zijn met elkaar, goed werken; er gebeurt iets als we samen zijn.»

«Je kan heel moeilijk werken met iemand die je niet in een of ander opzicht bewondert. Peter ziet mij graag spelen en ik vind dat hij een hele heldere mens is. Al wat ik chaotisch uitspuw organiseert hij. Hij kan dat stutten. Hij weet veel. Hij leeft van research en van daaruit geeft hij heel veel aan waarmee ik verder kan.»

Smid

Veto: Maar een tekst schrijven doe je toch alleen?

De Pauw: «Ja, maar toch heeft ook

iemand die bij een uitgeverij zit vaak een editor. T.S. Eliot, die ik nogal wat citeer in mijn stuk, wordt beschouwd als één van de grootste dichters van deze eeuw, maar zonder Ezra Pound was het heel anders geweest. Pound schraptte hele stukken van Eliot, plaatste er vraagtekens naast, be straight, be clear please, bullshit. Als schrijver zit je in je wereldje waar het allemaal wel goed is, je bent een beetje God, je organiseert de dingen hoe je ze zelf wilt. Maar iemand moet het lezen en zeggen: "Dit is niet uitgewerkt" of: "Smijt dat weg. Dat is niks". Iemand die precies aanvoelt waar je naartoe wilt en in functie daarvan helpt en corrigeert, dat is moeilijk te vinden.»

Veto: Wie staat er op de scène: Josse de Pauw of Ward Comblez?

De Pauw: «Ik wilde de tekst die ik had geschreven niet nog eens zelf gaan zeggen. Ik wilde hem ophangen aan een personage. De mooiste zone om met teater in te werken is de schemerzone tussen waarheid en fictie; daar waar het allemaal heel verwarrend wordt, zodat je geen moeite meer moet doen om uit te zoeken of iets waar is of niet. In de wereld waarin je wordt binnengeleid is alles waar en daarmee gedaan.»

«In het begin was het voor ons een beetje wazig omdat de afstand tussen mij en Ward Comblez niet zo groot was; bij de herneming hebben we een stuk ingelast waarin ik als Josse de Pauw puur over Ward Comblez praat om hem daarna opnieuw te inkarneren. Dat beetje afstand had ik wel nodig. Ik voel er me beter bij.»

«Met 'Het kind van de smid', het stuk dat ik nu aan het schrijven ben, zullen we plots met vier acteurs op de scène staan. In het teater zitten heel veel gefrustreerde muzikanten, zoals ikzelf, die er altijd van gedroomd hebben muziek te maken en daar om één of andere reden niet toe gekomen zijn. Ik ben nu wel best gelukkig met teater, maar daar gaat het hier niet om. De deugd waarmee mensen kunnen musiceren, vooral in goede jazz, het plezier dat die hebben wanneer één van hen goed aan het spelen is en 'gaat' in een goeie solo, de kreten van die mannen, dat is kippevel. Invallen, samengaan enzovoort. Die deugd wil ik graag in mijn volgend stuk. Vier acteurs, vier vertellers die samen een verhaal vertellen. De betrokkenheid moet er konstant zijn. Ik wil verschillende lagen blootleggen: het absoluut inkarneren, het over iets praten, en nog verder: er gewoon zijn, kijkend naar iemand die aan het 'gaan' is. En dat op een manier die waardevol is op de scène, zoals bij muzikanten.»

«Tijdens de voorstelling draag ik een bandage rond mijn pols. Vroeger had ik die van bij het begin aan: het gekwetst

zijn was er al terwijl ik opkwam. Nu doe ik die bandage aan op de scène. Die verandering is er toevallig gekomen. Op een avond in de Beursschouwburg zie ik die bandage net voor ik opmoet op de tafel liggen die op de scène staat en ik denk: "Shit". Ik ben ze dan op de scène rond mijn pols beginnen wikkelen en achteraf vond ik het goed zo. Je komt op als akteur en je doet een geste van: "Ik ga beginnen spelen". Na de voorstelling doe ik ze ook op de scène weer af. En dat element, samen met de ingelaste korte biografie over Comblez, scheidt een afstand tussen Comblez en ik.»

Tekentjes

Veto: Die bandage heeft iets van: 'Gekwetst ben ik vanbuiten'.

De Pauw: «Ja, dat is het ook. Het is één van die kleine tekentjes. Het eerste waarin je je wentelt wanneer je alleen gelaten wordt is zelfmedelijden. Och-arme ik toch; ik blijf achter en de ander is weggegaan. Zelfmedelijden en hoe je daarvoor komt; dat is het. Het hoeft daarom niet zwaar te wegen. Ik vergeet die bandage wel tijdens de voorstelling.»

Veto: Die tekentjes verlaten waar je innerlijk mee bezig bent. Gebruik je ze om het gemakkelijker te maken voor het publiek?

De Pauw: «Nee, niet gemakkelijker; wel om er teater van te maken. Ik denk dat 'Comblez' nog steeds niet gemakkelijk is. Ik doe ook geen moeite om moeilijke voorstellingen te maken, wél voorstellingen waarvan ik vermoed dat ik ze zelf graag zou zien. Dat is de norm. Ik hou van kleine tekentjes op de scène die ik zelf moet verwerken, waarvan ik plots zie wat ze betekenen, voor mezelf. Dat kan voor iedereen anders liggen. Ik heb vroeger 'Usurpation' gemaakt met Mieke Verdin. Toen stond de scène vol meubels. Veel kasten en stoelen en tafels, alles door elkaar, en dertig lusters. Dat was ook de enige belichting. Van alle meubels hadden we hier en daar een klein klein stukje van de poten afgezaagd, zodat alles een klein klein beetje scheef stond. Iemand die daar niet op lette, zag dat niet. Sommige mensen zagen echter na een tijdje dat alles uit de haak getrokken was. Ik vind dat plezant. Ik zou het zelf ook plezant vinden wanneer ik dat op een bepaald ogenblik zie. Maar ik hou ook van duidelijke symboliek. Het moet allemaal niet ingewikkeld zijn.»

Veto: Los van die symboliek doe je ook heel realistische dingen: sigaret opsteken, de knop van een kassaretoroder indrukken, je schoenen uidoen. Het is alsof iemand in zijn woonkamer tegen

"Ik hou van mannen die overweg kunnen met hun vrouwelijke kant." (Foto M. Corneel)

zichzelf aan het praten is over zijn verloren liefde. Heb je die indruk willen wekken?

De Pauw: «We hebben gezocht naar een soort sfeer waar je een huiskamer in kan zien, maar dat hoeft ook niet echt; het is er vaag aanwezig. Het blijft voor mij het mooiste gebied: de speling tussen waar iets teater wordt en waar het er ver van weg is. Soms weet ik op de scène zelf ook niet meer of wat ik doe nog teater is of iets dat ik op dat ogenblik gewoon doe. Soms heb ik bijvoorbeeld last van iemand die in de zaal zit te hoesten, maar mijn personage heeft ook last van die vrouw die er niet meer is. Last is last, en dan speel ik gewoon last.»

«Het plezante aan teater is dat het een afspraak blijft. Ooit hebben we met drie man op de scène een enorme slappe lach gehad, allemaal. En heel de zaal begint mee te gieren en weet niet waarom, gewoon omdat wij daar vooraan niet meer kunnen. Je zit daar dan met een hele zaal en drie man op de scène te lachen, een enorme ontpanning. En dan herstel je je, en spreek je af met de zaal: "kom, we gaan verder". Dan is er weer ernst. Dat vind ik zo ongelofelijk schoon aan teater, het grote verschil met film ook.»

Veto: De ondertitel van je tekst luidt: 'He do the life in different voices. Is Ward Comblez schizofreen'?

De Pauw: «Het is eigenlijk een spelletje. De oorspronkelijke titel van het meesterwerk van T.S. Eliot, 'The Waste Land', luidde: 'He do the police in different voices'. Het verwijst naar een grootmoeder die over hare kleine zegt: "Hij kan al goed praten. Hij doet de politie al na in twee verschillende stemmen". Met een zender en een ontvanger en zo. Ik heb zijn oorspronkelijke titel omgebogen naar mijn ondertitel. Comblez wordt heen en weer geslagen tussen wemood en agressie in zijn reisverhalen. In Curaçao bijvoorbeeld kan hij plots de negers niet meer uitstaan. Of plots laat hij zich helemaal gaan in het eksotisme en neemt er op andere momenten weer afstand van. Genoeg argument om die verbuiging te maken. Ik hou van ondertitels. Ik zou er vijf geven indien Peter van Kraaij mij niet zou tegenhouden.»

Anarchie

Veto: Je tweede ondertitel luidt 'Het wachten van de man heeft iets vrouwelijks'. Dat intrigeert mij wel.

De Pauw: «Een boek van Roland Barthes over de taal der verliefdheid wordt wat mij betreft samengevat in deze ene zin. Heel het gedragspatroon van een man wordt verstoord door het

wachten. Dat komt hem niet goed uit. Mannelijkheid manifesteert zich wanneer alles goed georganiseerd is en zijn gewone gang gaat. Wanneer diegene tegenover wie hij zijn mannelijkheid etaleert gewalt en hij moet wachten, dan valt alles stil.»

«Een man die verliefd is, dat is een ramp. Hij kan er niet mee om. Verliefdheid is complete anarchie, het wordt door geen enkele wet gedirigeerd. De dwaze kuren van verliefde mensen kan je alleen begrijpen wanneer je zelf verliefd bent. Anders is een liefdesbrief gewoon gezeik. Ik heb de ervaring dat venten met hun lief veel sneller de straat opwippen om te tonen dat ze een lief hebben en hún lief, terwijl vrouwen al eens graag met dat lief gewoon thuis blijven. Daar heeft die vent niet zo veel aan. Als dat bekende terrein plots de plaats ruimt voor wachten wordt het verschrikkelijk breekbaar en daardoor ook heel vrouwelijk. Ontmand. Maar mooi. Ik hou van mannen die overweg kunnen met hun vrouwelijke kant, ook al vinden zij dat een beetje slap.»

«Ook ik heb neiging om met 'Ward Comblez' te denken: "Ik mag niet te ver gaan, niet te patetisch worden". Hoewel ik zelf niets tegen patetiek heb, zolang hij niet vals is. Patetiek is vaak een reddingsboei, een overlevingsdrang. Iemand kan tien keer blijven herhalen dat diegene die wel is absoluut zijn leven was, wat de grootste bullshit is die je kan dromen; dat is gewoon niet waar. En dan ga je zelf meeblieven. Maar wanneer je zo een zinnetje opschriftt in je leest dat, dan is dat zever. En tegelijk geen zever. Ik vind patetiek ontroerend mooi om naar te kijken.»

Sigrid Bousset

DE SCHOONHEID VAN DE ZACHTE MELANCHOLIE

Sinds Ward Comblez. He do the life in different voices vorig jaar in première ging, is de voorstelling lichtjes veranderd. De maniëristische dekorinstallatie van Franky Deconinck is verdwenen: een lichtbak met een uitvergrote vierkleuren postkaart, waarop een paradijselijke waterval met bossen. Die versobering in decor geeft meteen aan dat Josse de Pauw nog meer dan vroeger wil boeien, louter door het akteren zelf.

Met een overvloedige emotionaaliteit, soms op de rand van de patetiek, vertelt zijn alter ego verhalen die zich afspeelen op eksotische eilanden of in de woestijn. Desolate plaatsen die een voorbode zijn op Comblez' desolaatheid nu. Zij is er namelijk vandoor. "Toen ze nog mijn lief was", zo zat hij één van zijn herinneringen aan haar in. In een eenzame woonkamer wordt

hun gezamenlijk verleden fragmentarisch opgerakeld, gesprekken worden gereconstrueerd, momenten van totaal geluk herbeleeft. De heimwee, hoe droefgeestig ook, wordt nu en dan gekoepeld door ironische distantie in de vorm van skeptische commentaar, grappige woordspelingen, onverwachte associaties. Toch verzet deze wachtende man zich niet tegen de zachte melancholie die hem altijd opnieuw meedrijft naar verre oorden, voorbij tijden. Want, ook al is ze weg, de weemoedige herinnering aan haar maakt gelukkig. "Ze lacht", zegt hij. En hij lacht ook. "Schoon" is dat. Schoon is ook Comblez die zingt, bijna onverstaaanbaar voor zich uit mompelt, een gedicht van T.S. Eliot citeert. Schoon.

En dan krijgen we plots te horen waar en wanneer Ward Comblez

geboren werd, een korte biografie. Hoe kort ook, door het reflectieve element, dat er vroeger niet was, neemt Josse de Pauw afstand van zijn personage dat hij aanvankelijk volledig inkarneerde. Deze distantie, die misschien relevanter is voor de akteur dan voor zijn publiek, maakt de scheidslijnen tussen waarheid en fictie nog vager, en de vraag ernaar volkomen irrelevant.

Ward Comblez-Josse de Pauw, in onderhemd en op bloete voeten, met windel rond pols, doet méér dan anekdotes vertellen. Via impressies, fragmentarisch aaneengerijgd, legt hij zijn wonde bloot, zijn niet in te vullen gebrek. Ontroerend en teder. Melancholische poëzie. Impressionant teater. (SB)

Josse de Pauw in het Stuc op 4, 6 en 7 april, telkens om 20.30 u.

Veto
zoekt
redakteurs (m/v)
die
tot
7 uur (AM)
willen
blijven.

KRINGVERKIEZINGEN

*Voor je affiches,
programmakrantjes, stroobiljetten
kom je naar Alfaset.*

Uw tegenstander komt hier trouwens ook.

ALFASET

Fotografisch netwerk
's Meiersstraat 5, Leuven
Tel. 016/22 04 66

(advertentie)

MEDIKA'S NIPTE VOORUITGANG

Doc's Bar - Twee donderdagavonden geleden werd in Doc's Bar de verkiezingsuitslag in Medika bekendgemaakt. Doorgaans verloopt dit bij de dokters niet erg spectaculair. Zo kwamen er in '86-'87 nauwelijks enkele honderden stemmers opdagen, op een kiespubliek van meer dan tweeduizend studenten. De verantwoordelijken van Medika zagen echter zelf in dat dit een onhoudbare toestand werd, en trachten de verkiezingen weer op te waarderen. Er werd opnieuw een zekere campagne gevoerd: zo werd vorig jaar Gert Van Assche, na ondermeer een kleine affiche-campagne, met meer dan 90% van de stemmen verkozen.

Dit jaar was er, naar aloude Medika-gewoonte, slechts één ploeg. Of, korrekter, slechts één serieuze ploeg. Medika's totale vooruitgang had namelijk de concurrentie van een lolploeg. Die vervulde erg goed de essentiële functie van een lolploeg: op een ludieke manier het vuur aan de schenen leggen van de echte kandidaat. Voor preskandidaat Dirk Poelaert zou dit een meer dan ernstig handicap betekenen.

"Poelie" had immers op zijn beurt óók een lollige campagne klaargestoomd. Overal in de omgeving van de Brusselsestraat hingen zijn kenmerkende Bordeaux-affiches in ruitvorm, met daarop een foto van een zwaar gemaquilleerde kerel met een kroon op zijn hoofd: hijzelf. Ook zijn voorstelling in de

verschillende jaren ademde dezelfde sfeer van dekadentie. De preskandidaat werd bijvoorbeeld begeleid door een rij geknieelde meisjes, die geen andere functie of taak hadden dan knielen: na de voorstelling mochten zij opstaan en weggaan.

Spijtig genoeg voor 'Medika's totale vooruitgang' vonden de studenten dit niet echt grappig, integendeel. Dirk Poelaert zelf wijt dit aan de gebrekkige voorbereiding. Hij zelf zit immers in het derde doktoraat. Dat betekent dat hij momenteel zijn 'stagejaar' doorloopt, en dat hij dus weinig vrije tijd heeft. Verkiezingscampagnes vergen nu eenmaal vrij veel tijd. Kortom, de voorbereiding was allesbehalve optimaal, en als je dan een echte lolploeg krijgt, kan dat wel eens een omgekeerd effect hebben. De lollige aanpak werkte eerder tegen Poelaert dan voor hem.

Het programma van 'Medika's totale vooruitgang' omvatte twee belangrijke opties. Naar de eigen kring toe pleit men voor meer 'studentikositeit'. Poelaert heeft het dan niet over platte lol, maar wil wel dat Medika niet meer zo ernstig als dit jaar zou zijn. De fakbar zou meer een plaats moeten zijn waar de Medika-student een gezellige pint drinkt en tegelijk plezier maakt. Medika is volgens Dirk Poelaert "te serieus" geworden. Dirk Poelaert wil aansluiten bij wat de "oude garde" genoemd wordt. Dat waren de opeenvolgende presidia tot

'87-'88. Daarna zijn er twee jaar van "vernieuwing" gekomen: mensen die vrij weinig met hun voorgangers gemeen hadden. Poelaert, die toch al enkele jaren in Medika meddraait, pikt weer aan bij de vorige traditie.

Poelaert zou anderzijds op een konstruktieve, maar kritische manier aan Loko meewerken. "Wat biedt Loko nog aan Medika?", is zijn hamvraag. Hij stelt bijvoorbeeld enkel vast dat Medika de belangrijkste onderwijsproblemen zelf behandelt in plaats van op Kringraad te bespreken. De problematieken van Kringraad zijn, wat hem betreft, niet zo aangepast aan de noden van Medika. Ook voor Sociale Raad zou hij enige correcties wensen: zo heeft hij zijn bedenkingen bij acties zoals die ten voordele van de familie Tel ("voor die particuliere mensen is dat zeer goed, maar moeten de Leuvense studenten daarvan nu echt een belangrijk werkingspunt maken?"), wat niet betekent dat hij een algemene werking rond racisme niet ziet zitten. Het werk van de STer (Studenten Tegen Racisme)-kern binnen Medika vindt hij wel zinvol: "Zeg van mij dus nooit dat ik een racist ben, dat is niet waar. Ik wil alleen enkele akcenten verleggen."

Het werd nog een bijzonder nipte overwinning. Van de meer dan zes honderd kiezers stemden 52% voor Poelaert, 30% tegen, 17% onthield zich. Die dekselse lolploeg toch. (WP)

(Foto Archie)

NIEUW UNIVERSITAIR ZWEMBAD REKRUTEN ALS DIDAKTISCH MATERIAAL

Sporkot - Na vele jaren van discussie en onderhandelingen is het nieuwe zwembad van de KUL eindelijk een feit. Samenwerking met publieke instanties bleek telkens weer spaak te lopen op onoverkomelijke meningsverschillen en praktische problemen. Uiteindelijk gooiden men het op een akkoordje met het leger. Wij praatte hierover met professor Van Gerven, voorzitter van het ILO, het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding.

Van Gerven: «De eerste vorm van samenwerking die wij beoogden was er één met de stad Leuven. Hun eigen overdekt zwembad was dringend aan vernieuwing toe, en de mogelijkheid van een 50-meter bad diende zich aan als we dit samen konden bouwen. Maar als we de urenroosters naast elkaar legden, bleek dat de uren die wij nodig hadden, overlaptten met de tijd die de stad voor publiek en scholen nodig had. We zouden dan praktisch twee volledige bezettingen krijgen, en dat heft weinig zin.»

«Bovendien is de stad, gezien haar statuut, verplicht het bad voor het publiek open te stellen. De stad kan het zich politiek gezien zeker niet permitteren exclusiviteit te verlenen aan het ILO en haar studenten. Dus, zowel wat bezettingsgraad als wat urenroosters betreft, zouden er spanningen zijn. Wij hebben dus wisselend van de samenwerking afgezien.»

Veto: Dus betrachttet het ILO een overeenkomst met het leger.

Van Gerven: «Inderdaad, door dat akkoord moesten wij slechts een beperkt urenpakket afstaan. Wij als ILO hebben dan de mogelijkheid onze studenten les te laten geven aan de rekruten, dit wil zeggen aan 'normale' mensen. Onder onze eigen ILO-studenten vinden we geen zwemmers van dat nivo: onze studenten kunnen over het algemeen goed zwemmen. Bovendien zijn de uren komplementair en zijn er dus geen overlappings. Het leger komt van 8 tot 10's morgens, en daar kunnen wij ons gemakkelijk naar schikken. Studenten zijn doorgaans niet zo happig om op zo'n uur al in het zwembad te zitten.»

Veto: Zitten er ook financiële voordelen vast aan het hele opzet?

Van Gerven: «Natuurlijk. Iedereen die zo'n belangrijke investering moet doen, kijkt uit naar mogelijke partners. Maar dat is niet de hoofdbedoeling, die is gelegen in het didactische aspect. Een financiële bijdrage is overigens niet meer dan redelijk: voor wat, hoort wat. Als wij onze uitbatingskosten wat kunnen drukken en onze facturen wat redelijker maken, is dat mooi meegenomen.» (TVH)

LEVEN OVER DE DOOD HEEN

Over de dood hult men zich tegenwoordig het liefst in stilzwijgen. Anderzijds zijn er wel veel wetenschappers met het probleem bezig. Bovendien is de dood, gelukkig samen met de liefde, één van de eeuwige thema's in de literatuur. Tijdens het kollokwium 'Leven over de dood heen', dat van 26 tot 28/3 doorging, werden al deze visies samengebracht en met elkaar gekonfronteerd. Veto had een kort gesprekje met 2 deelnemers aan het gebeuren, Edward Schillebeeckx, wereldberoemd teoloog, en de Leuvense literatuurprofessor Marcel Janssens.

Veto: Heel wat Oosterse godsdiensten prediken reïncarnatie. Schiet het kristelijke geloof hier niet ergens tekort omdat het niet zo een duidelijk antwoord biedt?

Schillebeeckx: «De reïncarnatie, die aanwezig is in veel Aziatische godsdiensten heeft te maken met een andere persoonlijkheid van de gelovige. Het gaat hier over het 'karma', een soort natuurwet. Volgens die wet tracht de mens in een kosmisch evenwicht te treden, en dit uit zich in de inkarnatie en de reïncarnatie. Ik zie geen tegenstelling tussen reïncarnatie en het verzingsgeloof van het kristendom. Er zijn wel mensen die geloven in de reïncarnatie, maar zo dat uiteindelijk, als alles in evenwicht is, een verrijzenis kan plaatsvinden.»

Veto: In het kristelijk geloof wordt het hiernamaals vaak als een dreigement voorgesteld: de kwaden zullen gestraft worden.

Schillebeeckx: «Voor mij is de genadegemeenschap met God fundamenteel, en daar is geen echt onderscheid tussen goeden en kwaden. Toch denk ik dat de goeden een soort van geprivilegieerde positie zullen bekleeden.»

Veto: Momenteel doet men er alles aan om de dood wetenschappelijk te vatten. Hoe staat u daar als teoloog tegenover?

Schillebeeckx: «Het rationele betoog is inderdaad erg in de mode. Men luistert naar de getuigenissen van mensen die klinisch dood zijn geweest en die het hebben over tunnelervaring, via allerlei apparaten poogt men geruis of stemmen op te vangen. Voor mij is dat allemaal lare en pseudo-wetenschap.»

Veto: Kan het geloof in de verrijzenis als antwoord op de vraag 'wat na de dood' nog zinvol functioneren in onze samenleving?

Schillebeeckx: «Het is de kern van het kristendom, dus ik denk van wel. De manier waarop men het uitdrukt, bijvoorbeeld de verschijning van Kristus aan de apostelen is natuurlijk voor discussie vatbaar. Maar de manier waarop Kristus leefde en handelde heeft voor ons onherroepelijke waarde.»

Veto: De dood is een heel belangrijk motief in de literatuur. Is veel van wat geschreven is niet een soort verzet tegen het mogelijke einde dat de dood betekent?

Janssens: «Veel literatuur is inderdaad een soort verzet, een despreraat verschijnsel. Het gaat om een soort kaakslag die je jezelf toedient door de dood in de ogen te willen zien. Vaak wordt de dood afzachtelijk voorgesteld, zoals je dat ook terugvindt in de ikonografie. Hier wordt getoond hoe we in de kunst vaak onze onzekerheid en angst omtrent de dood afreageren.»

Veto: Na Auschwitz werd gezegd dat men beter zou zwijgen in plaats van te schrijven.

Janssens: «Wij duwen de dood wel van ons af, maar we trachten er wel altijd mee in het reine te komen. Ik zeg altijd: "We must go on talking". Een dichter kan het niet laten over de dood te praten. Gelukkig hebben we er metaforen voor, want dat kan een verrijkte taal zijn.» (PDM)

NEE GEWOON MARIVAUX

Nee gewoon Marivaux is de titel van de bescheiden teatervoorstelling die binnenkort door de studenten Teatervetenschap wordt gepresenteerd. Dat gebeurt niet elk jaar, het afgewerkte product is overigens sekundair. Bij deze stel je je de vraag of een student Teatervetenschap ook een volwaardig akteur moet zijn om zijn diploma op zak te steken. Wat primeert: theorie of praktijk? Hoe werk je aan een product met een groep mensen die elkaar per toeval hebben ontmoet in de kollegezalen? An-Marie Lambrechts is docente teatervetenschap en begeleidt het opzet samen met assistent Erwin Jans. We lieten haar kort aan het woord over het hoe en het waarom van het gebeuren.

Lambrechts: «Het gegeven is zeer eenvoudig. Elk jaar proberen wij de studenten er zo veel mogelijk van te weerhouden te spelen. Alles wat daaraan vooraf gaat is belangrijk voor ons. De productie is het resultaat van tegelijk een didactisch en een creatief proces. Eens je mensen op de scène zet is de neiging groot sommigen meer te laten doen dan anderen, terwijl dat vanuit didactisch oogpunt niet kan. Bovendien werken we met professionele regisseurs, waardoor zich een aantal keuzes opdringen die niets meer te maken hebben met didaktiek. Anderzijds is die konfrontatie met professionele mensen zeer interessant. Dit jaar zijn dat Titus Muzelaar en Matthias de Koning, allebei van Maatschappij Discordia. Mijn opzet is het escanderen van een dramaturgie. Meer niet. We stoppen waar een akteur begint. Uit praktijk weet ik dat de mensen van Discordia ook altijd heel lang rond de tafel zitten en materiaal verwerken voor ze beginnen spelen. Vandaar die

keuze. Het probleem is natuurlijk dat de studenten staan te roepen om te mogen acteren, terwijl we in ons programma geen vak 'akteerkunst' hebben.»

«Het nut van de praktijk is leren inzien dat alle beslissingen die worden genomen veel ingewikkelder zijn dan een student achter zijn boekje vermoedt. Wat van hen concreet verwacht wordt is dat ze spelomgevingen gaan exploreren, niet door meteen te spelen, maar door materiaal aan te slepen dat ermee te maken heeft. We zijn heel lang bezig geweest met de kontekst van Marivaux. Welke romans werden er op dat ogenblik geschreven? Wat was de sociaal-politieke structuur? Hoe werd er geschilderd? We hebben ook veel gewone faits divers bijeenge-raapt. Dan hebben we heel de machinerie van Marivaux achter ons gelaten en teksten gezocht die in verband stonden met de tematiek. Mensen, verliefd, liefde, relaties, heel algemeen. Alle soorten van machtsspelletjes en strategieën die mensen onder elkaar gebruiken. Zo zit je ook snel bij iemand als Woody Allen of Godard. Nu is het alleen nog een kwestie van tonen hoe je met die verzamelde teksten kan spelen. Maar dat is dus eigenlijk sekundair voor ons, hoewel ik best weet dat veel acteurs precies daár beginnen.»

«Je zou eigenlijk achteraf studenten aan het woord moeten laten en hen vragen wat ze nu denken geleerd te hebben. Ik ben de slechtste persoon om daarover te spreken.» (SB)

'Nee gewoon Marivaux': in het Arenberginstituut op 5, 6 en 7 april, telkens om 20.30 u, en op 6 april om 13 u.

"In Amerika hangt alles af van de publieke opinie"

"My son got killed and I can't bring it up during a party", stond in een van de vele brieven die het geld begeleiden voor de bouw van het Vietnam Memorial. Die enorme marmeren muur, waarin de namen van alle Amerikaanse gesneuvelden (en dat zijn er maar liefst vijftigduizend) staan gegrift, werd volledig met prive-geld gefinancierd. Uit de reacties bleek dat de tergend lange oorlog in het verre en onbekende Vietnam bij de Amerikanen tal van wonden had geslagen. Het duurde tot in de jaren tachtig vooraleer de gruwel bespreekbaar werd. Daarvoor werd er gezwegen. Het Memorial brak met het heroïsche van de oorlog, precies omdat er geen heroiek meer was. "I hope the monument will be built in my lifetime", schreef iemand. "For my son, so he can ask the questions I will never be able to answer." Vic Doyen, hoogleraar in de Amerikaanse letterkunde, die onder andere een kollege over Vietnamliteratuur doceert, probeert het niettemin. De hamvraag zal wel de titel van een boek van Norman Mailer zijn: *Why are we in Vietnam?*

Doyen: «De Amerikanen voelden zich verantwoordelijk voor de Westerse wereld. Zij haanteerden de domino-theorie: als Vietnam valt, dan komt de hele zaak in beweging en vallen de andere landen ook. De Sovjetunie zat toen ook te stoken in Latijns-Amerika en Afrika. Het nabije Cuba was al kommunistisch. Er moest dus een voorbeeld gesteld. Het anti-kommunisme was voor de Amerikanen het enige ekskuis voor de oorlog, en dat anti-kommunisme is in Amerika verbandig groot. In Amerika is dat een traditie. "Wij doen het goed, of niet?" Iedereen kan in Amerika wapens dragen. Op een bepaald moment wilde men dat aan banden leggen, maar de NRA (National Rifle Association) is daar opgesprongen met het argument: "Dat zijn de kommunisten. Ze willen ons onze wapens afpakken, en dan komen ze."»
«Er zijn nog altijd mensen die geloven dat men de kommunisten in Vietnam een hak had kunnen zetten, maar dat er een tactische fout is begaan. Misschien had men straffer moeten bombarderen, of misschien had men de journalisten er niet moeten toelaten. Rechte kringen, die aansluiten bij fundamentalistisch-religieuze groepen, vinden dat men de duivel moet stoppen waar men kan. Reagan heeft ooit gezegd dat de Sovjetunie "the empire of evil" is. Als je tegen de duivel vecht, kan alleen maar je tactiek verkeerd zijn, en niet je instelling.»

Doyen: «Toen de oorlog eskaleerde en de soldaten met gruwelijke verhalen terugkwamen, en de pers zich tegen de oorlog keerde, geloofde de publieke opinie, en vooral de jongeren, niet meer dat Amerika daar iets te maken had. Op het hoogtepunt van de oorlog hadden de Verenigde Staten meer dan een half miljoen soldaten in Vietnam, en zaten ze ook in Kambodja en Laos.»

«Op een bepaald ogenblik was ook de invloed van schrijvers heel sterk. Zij weigerden publiek om in het Witte Huis ontvangen te worden. Dat was een hele stap: een kunstenaar wordt erkend, maar blijft weg uit protest tegen de oorlog in Vietnam. Door het gezag dat die mensen hadden, werden ook hun journalistieke stukken, en interviews met hen in de pers, ernstig genomen. Een taalkundige als Noam Chomsky is in die tijd maatschappijgerichte boeken gaan schrijven.»

«Eind 1969 was ik in Amerika en volgde er les met een Amerikaan. Hij werd opgeroepen voor Vietnam. Hij kon er ook vandoor gaan, naar Canada. Dan was hij deserteur, en wist hij niet of hij ooit nog zou kunnen terugkomen. Voor hemzelf was het een uitgemaakte zaak: hij kon in Vietnam niets doen. Er was ook nog zijn meisje. Zij was niet klaar om voor de rest van hun leven, of toch tenminste voor de eerste vijf jaar, niet bij haar familie te kunnen zijn. Als hij zou vluchten, zou hij het alleen moeten doen. De keuze was dus niet enkel: ga ik naar

Vietnam of niet, maar ook: is het uit of niet?»

«Van de brieven die de giften voor het Memorial begeleiden, is een boek gemaakt. Vijf brieven van dezelfde persoon zijn erg boeiend om volgen. In het begin is het van "We gaan ze mores leren!", maar een paar brieven later staat er dat ze "eigenlijk liever niets zouden schrijven, maar we hebben beloofd dat we alles zouden schrijven". Er was geen censuur vanwege de overheid, maar de soldaten deden zelf aan censuur: "Dad, this letter is for you, not for mum".»

«Rond 1984 waren hoofdartikelen in *Time* en *Newsweek* aan Vietnam gewijd, albei onder dezelfde titel: "Healing the Nation". Men wou de veteranen zelf aan het woord laten, en begon meer aandacht te besteden aan al die mensen die wel de kans kregen om te gaan studeren - want daar waren beurzen voor voorzien - maar die zaten thuis met een depressie. Ze konden hun job niet meer volhouden. Onder bepaalde omstandigheden werden ze gewelddadig. Achter hun rug mochten geen plote geluiden of bewegingen worden gemaakt. Als thuis je

iemand op de schouder klopte, kon die persoon meteen een slag krijgen.»

«Toen ik vorig jaar het seminarie over Vietnamliteratuur gaf, zaten daar ook een paar Amerikanen. Zij waren geboren rond 1968, toen de oorlog daar bijna zijn hoogtepunt bereikte. De oom van een meisje was in Vietnam geweest. Ik dacht dat zij daar misschien iets over zou kunnen vertellen. "He never speaks about it," zei zij. Zij volgde precies die cursus om er meer over te kunnen vernemen.»

Veto: *Als Vietnam in de jaren tachtig aan de oppervlakte komt, heb je twee verschillende fenomenen. Enerzijds probeert men het te verwerken door erover te praten, te schrijven, door in films de oorlog aan te klagen. Anderzijds heb je de verkiezingsoverwinning van Ronald Reagan. Die spreekt van "making America strong again". Een exponent daarvan is de Rambo-film.*

Doyen: «*Rambo* is natuurlijk een doorslaan in de andere richting. Ofwel vergeet je, ofwel ga je overkompenseren. Met "Born on the Fourth of July" probeert Oliver Stone het trauma onder ogen te zien. Langs de andere kant is het natuurlijk veel gemakkelijker om daar de held te gaan uithangen, te gaan zeggen "Wij zijn de goeien". Dat is terug John Wayne, in een moderne versie. "We hadden alleen maar meer wapens moeten hebben," wordt er dan gezegd, "dan hadden we het gahaald."»

«In de periode vlak na Vietnam heeft men ook net Watergate achter de rug, waar de president zelf wangedelen gestuurd wordt. Men kiest dan iemand die zuiver op de graat wil zijn: Jimmy Carter. Maar "Billy" speelt het niet klaar in de internationale politiek. Door te zeggen dat Amerika verkeerd was, heeft hij voor een hoop Amerikanen, die het niet meer wilden horen, in

de wond zitten roeren. En diegenen die de fouten al ingezien hadden, werden er liever niet meer aan herinnerd. Wat is daarop de reactie? Reagan haalt het. De moreel bewuste klik reed dan wel rond met bumperstickers waarop "Don't blame me, I didn't vote for Reagan", maar onderstussen groeide de jeugd naar rechts, veel vlugger dan hier.»

Veto: *Maar als de publieke opinie zo fel tegen die oorlog was, die pas echt eindigt in 1975, hoe kan Reagan dan al in 1980 de verkiezingen winnen met een hard programma?*

Doyen: «Je mag niet vergeten dat de verkiezingen in Amerika vrij zijn. Een aantal mensen had op Carter gestemd, en gehoopt dat daardoor de dingen zouden veranderen. Maar Carter had niet genoeg macht en kon niet veel doorvoeren. Reagan komt dan aan en zegt: "Wij zijn toch goei mannen".»

«In 1970 wist men al dat Vietnam een compleet verloren zaak was. Toen haakten al een aantal mensen af. In 1980 waren zij oud genoeg om te stemmen. Zij wilden met Vietnam en de hele achtergrond niets meer te maken hebben. Bovendien had je toen nog de publieke blamering van de Verenigde Staten in Teheran, waar het ambassadepersoneel een jaar lang gegijzeld werd gehouden. Kleine ventjes staken hun tong uit naar Amerika. Op een bepaald ogenblik stuurde Carter een paar helikopters, maar het was een groot fiasco. Reagan zegt dat hij het helemaal anders zou hebben aangepakt: "Ik zou op de tafel hebben geslagen!" Een hoop Amerikanen wou het dan ook op die manier proberen. Reagan heeft hen altijd op de schouder geklopt.»

Veto: *Reagan heeft ook een paar succesjes gehad met militaire acties op kleine schaal: een invasie in Granada, een bombardement op Libië. Dat staat toch al ver af van de Amerikaan die zijn wonden likt en vrede wil.*

Doyen: «Als ik grof mag zijn: het VTM-publiek vond dat schitterende shows. Noam Chomsky heeft ergens gezegd dat de raid op Tripoli was aangepast aan de *prime time*. Ze zijn begonnen bombarderen een paar minuten voor het nieuws begon. Voor Granada had men een smoes bedacht: de Amerikaanse geneeskunde-studenten daar werden bedreigd door een zogenaamd kommunistisch regime. Granada was een pure propagandastunt met onmiddellijke reperkusie op het stemgedrag. Thatcher heeft met de Falklands hetzelfde gedaan.»

Veto: *Tot voor de Tweede Wereldoorlog gingen de VS de politiek van het isolationisme aan: Amerika voor ons, en de rest kan stikken. Na de Tweede Wereldoorlog werden de VS nadrukkelijk de politiegang van de 'vrije' wereld. Ziet het er, geleet op de veranderende Oost-West-Verhoudingen, naar uit dat er een nieuw isolationisme in de maak is?*

Doyen: «Ik weet het niet. In Amerika hangt alles af van de publieke opinie, en die kan sneller wijzigen dan wij denken. De inval in Panama, tot daar aan toe, maar ik had het niet voor mogelijk gehouden dat ze ook de Nicaraguaanse ambassade zouden binnenvallen, en dan ook nog voor de nuntiatuur popmuziek gaan spelen om Noriega eruit te krijgen. Dat is toch *soap opera*. Zoiets heeft niets meer met de realiteit te maken. Maar het heeft Bush' populariteit wel doen stijgen.»

Veto: *En Noriega is er ook al niet meer bij.*

John Reyniers

Het Stuc brengt vandaag Kubricks 'Full Metal Jacket' om 20.30 u.

(Foto Geert Borgers)